

II.

(Nezakonodavni akti)

PREPORUKE

PREPORUKA KOMISIJE (EIU) 2021/1700

od 15. rujna 2021.

o programima unutarnje usklađenosti za kontrole istraživanja koja uključuju robu s dvojnog namjenom u skladu s Uredbom (EU) 2021/821 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnog namjenom

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir članak 26. stavak 1. Uredbe (EU) 2021/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. („Uredba (EU) 2021/821”) o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnog namjenom ⁽¹⁾,

budući da:

- (1) Uredbom (EU) 2021/821 uspostavlja se režim Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnog namjenom.
- (2) Učinkovit, ujednačen i dosljedan sustav kontrola izvoza robe s dvojnog namjenom potreban je radi promicanja sigurnosti na razini EU-a i međunarodne sigurnosti te radi postizanja usklađenosti s međunarodnim obvezama i odgovornostima država članica i Europske unije (EU), osobito u pogledu neširenja oružja i promicanja jednakih uvjeta za gospodarske subjekte u EU-u.
- (3) Zajednički pristupi i prakse u pogledu programâ unutarnje usklađenosti mogu pridonijeti ujednačenoj, djelotvornoj, učinkovitoj i dosljednoj primjeni kontrola u cijelom EU-u.
- (4) Uzimajući u obzir sve veću važnost kontrola izvoza na integriranim tržištima, brz znanstveni i tehnološki napredak, ulogu istraživačkih organizacija i istraživača te način na koji europski sektor istraživanja i inovacija može privući javna i privatna ulaganja iz cijelog svijeta, učinkovitost kontrola izvoza u velikoj mjeri ovisi o informiranosti istraživačkih ustanova i njihovu aktivnom nastojanju da poštuju ograničenja izvoza. U tu svrhu istraživačke ustanove mogu uspostaviti skup internih politika i postupaka, koji je poznat i pod nazivom program unutarnje usklađenosti.
- (5) Ovom se preporukom pruža okvir kojim se istraživačkim organizacijama i istraživačima, voditeljima istraživanja i osoblju zaduženom za usklađenost pomaže u utvrđivanju, upravljanju i ublažavanju rizika povezanih s kontrolama izvoza robe s dvojnog namjenom te olakšava usklađenost s relevantnim pravom EU-a i nacionalnim zakonima i propisima.
- (6) Ovom preporukom pruža se i okvir za potporu nadležnim tijelima država članica u razvoju posebnih programa informiranja te u njihovoj procjeni rizika povezanih s istraživačkim aktivnostima pri izvršavanju njihove odgovornosti za odlučivanje o izvoznim dozvolama za robu s dvojnog namjenom navedenu u Prilogu I. Uredbe (EU) 2021/821.

⁽¹⁾ SL L 206, 11.6.2021., str. 1.

- (7) Koordinacijska skupina za robu s dvojnog namjenom 2019. i 2020. opsežno je razmotrila ovu preporuku, koja je sastavljena uzimajući u obzir primjedbe zaprimljene u javnom savjetovanju održanom u posljednjem tromjesečju 2020.
- (8) Ova preporuka trebala bi biti neobvezujuća, a istraživačke organizacije i istraživači zadržavaju odgovornost za izvršenje svojih obveza u skladu s Uredbom (EU) 2021/821, pri čemu bi Komisija trebala zajamčiti kontinuiranu relevantnost ove preporuke tijekom vremena,

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

Preporučuje se da države članice i izvoznici, uključujući istraživačke organizacije i istraživače, uzmu u obzir neobvezujuće smjernice iz Priloga ovoj Preporuci kako bi izvršili svoje obveze u skladu s Uredbom (EU) 2021/821.

Sastavljeno u Bruxellesu 15. rujna 2021.

Za Komisiju
Valdis DOMBROVSKIS
Izvršni potpredsjednik

PRILOG

SADRŽAJ

Uvod	4
Pojmovnik	4
Odjeljak 1. Uvod za rukovodstvo	8
Odjeljak 2. Razina osviještenosti istraživača	9
2.1. Uvod	9
2.2. Područja istraživanja i scenariji zbog kojih bi se mogle pokrenuti kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom	9
2.3. Osnove sustava EU-a za kontrolu izvoza robe s dvojnomo namjenom	11
2.3.1. Uredba EU-a o robi s dvojnomo namjenom	11
2.3.2. Kako čitati tekst oznaka za dvojnomo namjenu?	13
2.3.3. Kontrole softvera (potkategorija D)	14
2.3.4. Kontrole tehnologije (potkategorija E)	15
2.3.5. Nekontrle za robu s dvojnomo namjenom	17
2.3.6. Kontrolirane aktivnosti	20
2.3.7. Vrste dozvola	21
2.3.8. Kontrole izvoza za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu	22
2.3.9. Znakovi upozorenja	23
2.3.10. Kontrola tehničke pomoći	23
2.3.11. Kontrole izvoza i mjere ograničavanja (sankcije)	23
2.3.12. Najčešća pitanja	23
Odjeljak 3. Uspostavljanje ili preispitivanje programa unutarnje usklađenosti za istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom	24
3.1. Procjena rizika	25
3.2. Temeljni elementi programa unutarnje usklađenosti	25
3.2.1. Predanost visokog rukovodstva postizanju usklađenosti	26
3.2.2. Organizacijska struktura, odgovornosti i resursi	26
3.2.3. Osposobljavanje i podizanje razine osviještenosti	28
3.2.4. Proces i postupci provjere izvoza	29
3.2.5. Pregled uspješnosti, revizije, izvješćivanje i korektivne radnje	34
3.2.6. Vođenje evidencije i dokumentacija	35
3.2.7. Fizička sigurnost i sigurnost informacija	36
Dodaci	51
Dodatak 1. Područja istraživanja za koja je vjerojatnije da će biti obuhvaćena kontrolama izvoza robe s dvojnomo namjenom	38
Dodatak 2. Scenariji istraživanja u kojima se mogu uvesti kontrole izvoza	40
Dodatak 3. Popis znakova upozorenja	42
Dodatak 4. Korisna pitanja pri uspostavljanju programa unutarnje usklađenosti istraživačke organizacije	44
Dodatak 5. Dijagram toka zahtjeva za dozvolu za izvoz robe s dvojnomo namjenom i prijenos takve robe unutar EU-a	47
Dodatak 6. Primjeri moguće organizacijske strukture za usklađenost u istraživačkoj organizaciji	48
Dodatak 7. Sažetak zahtjeva za dozvolu za robu s dvojnomo namjenom	50
Dodatak 8. Razine tehnološke spremnosti	51
Dodatak 9. Upućivanja i kontakti	52

Uvod

Ove su smjernice osmišljene kao pomoć istraživačkim organizacijama ⁽¹⁾ i njihovim istraživačima, voditeljima istraživanja i osoblju zaduženom za usklađenost u utvrđivanju, upravljanju i ublažavanju rizika povezanih s kontrolama izvoza robe s dvojnog namjenom i za olakšavanje usklađenosti s relevantnim pravom EU-a te nacionalnim zakonima.

Smjernice su podijeljene u tri odjeljka i sadržavaju brojne dodatke. Odjeljci su zamišljeni tako da funkcioniraju neovisno jedan o drugom. Kad se svi čitaju odjednom, navedena objašnjenja djelomično se preklapaju. To je namjerno. Odjeljci od 1. do 3. sastavljeni su za sljedeće ciljne skupine:

- odjeljak 1. služi kao uvod za upravljačku razinu istraživačkih organizacija te se u njemu ističe koliko je važno da rukovodstvo na najvišoj razini bude usmjereno na usklađenost u provođenju razmjernih i učinkovitih mjera za unutarnju usklađenost,
- odjeljak 2. sadržava informacije za veću osviještenost istraživača, uključujući o osnovama kontrola izvoza robe s dvojnog namjenom, razumijevanju kontrolnog popisa i mogućem učinku na aktivnosti povezane s istraživanjem,
- odjeljak 3. sadržava posebne smjernice za osoblje zaduženo za usklađenost o tome kako uspostaviti i preispitati program unutarnje usklađenosti.

Ove su smjernice donesene u skladu s Uredbom (EU) 2021/821 od 20. svibnja 2021. o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnog namjenom (u nastavku „Uredba EU-a o robi s dvojnog namjenom”). Komisija ih može ažurirati u budućnosti s obzirom na nove okolnosti, uključujući sve relevantne revizije sustava EU-a za kontrolu izvoza.

Primjeri u ovim smjernicama koji se odnose na tekst oznaka robe s dvojnog namjenom samo su ogledni. Izvedeni su iz Priloga I. Uredbi EU-a o robi s dvojnog namjenom, kako je posljednji put ažurirana 2020. Provjerite najnovije ažuriranje Priloga I. za razvrstavanje prema najnovijem ažuriranju.

Ako istraživačka organizacija, nakon što pročita informacije navedene u ovim smjernicama, ima pitanja o kontrolnom statusu svojeg relevantnog istraživanja ili dodatne upite povezane s ovim smjernicama, može se obratiti nacionalnom nadležnom tijelu države članice EU-a u kojoj ima poslovni nastan ⁽²⁾.

Ove se smjernice temelje na smjernicama EU-a o programu unutarnje usklađenosti za kontrolu izvoza robe s dvojnog namjenom objavljenima u kolovozu 2019. ⁽³⁾, na postojećim smjernicama za akademsku zajednicu iz država članica EU-a i na najboljim primjerima iz prakse istraživačkih organizacija.

U ovim se smjernicama uzimaju u obzir primjedbe koje je Komisija primila u okviru ciljanog javnog savjetovanja održanog u četvrtom tromjesečju 2020. ⁽⁴⁾ Nacrt smjernica ocijenjen je vrlo pozitivno, a dani su i vrlo korisni prijedlozi. U prvom redu poboljšana je struktura smjernica kako bi se uklonila određena preklapanja te su dodana daljnja objašnjenja na temu kontrola softvera.

POJMOVNIK

U pojmovniku se objašnjavaju ili definiraju pojmovi koji se ponavljaju u ovim smjernicama. Stavke označene znakom * odnose se na definicije iz Uredbe EU-a o robi s dvojnog namjenom. Opise stavki bez znaka * ne bi trebalo tumačiti kao pravno obvezujuće definicije.

⁽¹⁾ Za potrebe ovih smjernica istraživačke organizacije su subjekti koji provode istraživanja i koji su aktivni u akademskom ili istraživačkom sektoru, bez obzira na njihov pravni status (osnovani u skladu s javnim ili privatnim pravom) ili način financiranja, čiji je glavni cilj samostalno provoditi temeljna istraživanja, industrijska istraživanja ili eksperimentalni razvoj, ili sveobuhvatno širiti rezultate tih istraživanja podučavanjem, objavljivanjem ili prijenosom znanja. To su sveučilišta, sveučilišni fakulteti, akademije znanosti, centri za primijenjena istraživanja i laboratoriji.

⁽²⁾ Popis nadležnih tijela uključen je u Dodatak 9.

⁽³⁾ Preporuka Komisije (EU) 2019/1318 od 30. srpnja 2019. o programima unutarnjeg usklađivanja za kontrole trgovine robom s dvojnog namjenom u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 428/2009, objavljena 5. kolovoza 2019. (SL L 205, 30.7.2019., str. 15.) – vidjeti i: <http://data.europa.eu/eli/reco/2019/1318/oj>.

⁽⁴⁾ Pojednosti o javnom savjetovanju mogu se naći na: https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=292.

Pojam	Opis ili definicija
Australska skupina (AG)	Režim za kontrolu izvoza opreme, materijala i tehnologije za kemijsku i biološku proizvodnju. Vidjeti i: https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/theaustraliagroupnet/site/en/index.html .
Carinsko područje Unije	Carinsko područje Unije u smislu članka 4. Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije ⁽¹⁾ („Carinski zakonik Unije”);
Dozvola	Licenca
Embargo na oružje*	Embargo na oružje nametnut odlukom ili zajedničkim stajalištem koje donosi Vijeće ili odlukom Organizacije za europsku suradnju i sigurnost (OESS) ili embargo na oružje nametnut obvezujućom rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda.
Istraživačke organizacije	Subjekti koji provode istraživanja i koji su aktivni u akademskom ili istraživačkom sektoru, bez obzira na njihov pravni status (osnovani u skladu s javnim ili privatnim pravom) ili način financiranja, čiji je glavni cilj samostalno provoditi temeljna istraživanja, industrijska istraživanja ili eksperimentalni razvoj ili sveobuhvatno širiti rezultate tih istraživanja podučavanjem, objavljivanjem ili prijenosom znanja. To su sveučilišta, sveučilišni fakulteti, akademije znanosti, centri za primijenjena istraživanja i laboratoriji.
Izvoz*	— postupak izvoza u smislu članka 269. Carinskog zakonika Unije, — ponovni izvoz u smislu članka 270. Carinskog zakonika Unije, do ponovnog izvoza dolazi i ako se, tijekom provoza kroz carinsko područje Unije u skladu s točkom 11. članka 2. Uredbe EU-a o robi s dvojnog namjenom mora podnijeti izlazna skraćena deklaracija jer je krajnje odredište robe promijenjeno, — postupak vanjske proizvodnje u smislu članka 259. Carinskog zakonika Unije, ili — prijenos softvera ili tehnologije s pomoću elektroničkih medija, među ostalim telefaksom, telefonom, elektroničkom poštom ili bilo kojim drugim elektroničkim sredstvom, na odredište izvan carinskog područja Unije; to uključuje stavljanje na raspolaganje takvog softvera i tehnologije u elektroničkom obliku fizičkim ili pravnim osobama ili partnerstvima izvan carinskog područja Unije; to uključuje i usmeni prijenos tehnologije ako se tehnologija opisuje preko medija za prijenos.
Izvoznik*	Svaka fizička ili pravna osoba ili svako partnerstvo koje: — u trenutku prihvatanja izvozne deklaracije, deklaracije za ponovni izvoz ili izlazne skraćene deklaracije ima ugovor s primateljem u trećoj zemlji i ima ovlast odrediti slanje robe izvan carinskog područja Unije; kad nije sklopljen ugovor o izvozu ili ako imatelj ugovora ne nastupa u svoje ime, izvoznik znači osoba koja ima ovlast odrediti slanje robe izvan carinskog područja Unije — odluči prenijeti na odredište izvan carinskog područja Unije ili na njemu učiniti raspoloživim softver i tehnologiju u elektroničkom obliku s pomoću elektroničkih medija, među ostalim telefaksom, telefonom i elektroničkom poštom ili bilo kojim drugim elektroničkim sredstvom fizičkim ili pravnim osobama ili partnerstvima izvan carinskog područja Unije. — Ako korist od prava na raspolaganje robom s dvojnog namjenom pripada osobi s boravištem ili poslovnim nastanom izvan carinskog područja Unije, u skladu s ugovorom na kojem se izvoz temelji, izvoznikom se smatra ugovorna stranka s boravištem ili poslovnim nastanom u carinskom području Unije. Svaka fizička osoba koja prenosi robu s dvojnog namjenom koja se izvozi ako se ta roba s dvojnog namjenom nalazi u osobnoj prtljazi te osobe u smislu članka 1. točke 19. podtočke (a) Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/2446 ⁽²⁾.

Konvencija o biološkom oružju (BWC)	Konvencija o zabrani razvijanja, proizvodnje i gomilanja bakteriološkog (biološkog) i toksičnog oružja i o njegovu uništenju.
Konvencija o kemijskom oružju (CWC)	Konvencija o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog oružja i o njegovu uništenju.
Krajnji korisnik	Krajnji primatelj u inozemstvu robe koja se izvozi.
Oružje za masovno uništenje	Kemijski, biološki, radiološki ili nuklearni (KBRN) materijali i sredstva njihove isporuke s kapacitetom za usmrćivanje velikog broja ljudi.
Prijenos unutar EU-a ili prijenos	Kretanje ili prijenos robe s dvojnomo namjenom navedene u Prilogu IV. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom od dobavljača u jednoj državi članici EU-a do primatelja u drugoj državi članici EU-a.
Prilog I., Prilog II. ili Prilog IV. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom	Prilog I., Prilog II. ili Prilog IV. Uredbi (EU) 2021/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnomo namjenom. Prilozi se ažuriraju svake godine delegiranim aktom Komisije. Najnovije ažuriranje dostupno je na https://eur-lex.europa.eu .
Primatelj	Prvi primatelj u inozemstvu robe koja se izvozi. To može biti mjesto na kojem roba ostaje, a u tom će slučaju primatelj biti krajnji korisnik.
Program unutarnje usklađenosti*	Trajne učinkovite, primjerene i razmjerne politike i postupci koje su donijeli izvoznici kako bi olakšali usklađenost s odredbama i ciljevima iz ove Uredbe te s uvjetima dozvola koji se provode u skladu s ovom Uredbom, uključujući, među ostalim, mjere dužne pažnje kojima se ocjenjuju rizici povezani s izvozom robe krajnjim korisnicima i krajnjim upotrebama.
Razine tehnološke spremnosti	Razine tehnološke spremnosti poseban je nedisciplinski sustav za mjerenje s pokazateljima razine zrelosti pojedinih tehnologija.
Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (RVSUN) 1540	Rezolucija Ujedinjenih naroda kojom se nedržavne aktere nastoji spriječiti u nabavi nuklearnog, biološkog i kemijskog oružja, sredstava njihove isporuke i srodnih materijala.
Režim kontrole raketne tehnologije (MTCR)	Režim za kontrolu izvoza za kontrolu sustava isporuke (bespilotne letjelice i projektili) nuklearnog, kemijskog ili biološkog oružja za masovno uništenje. Vidjeti i: https://mtcr.info/ .
Režimi za kontrolu izvoza	Multilateralni dogovori kojima se želi spriječiti širenje nuklearnog, biološkog i kemijskog oružja i sredstava njihove isporuke, kao i spriječiti destabilizirajuće gomilanje konvencionalnog oružja i robe s dvojnomo namjenom, npr. utvrđivanjem popisâ robe koja bi trebala biti pod nadzorom. Režimi za kontrolu izvoza odnose se na Skupinu dobavljača nuklearnog oružja (NSG), Zanggerov odbor (ZC), Režim kontrole raketne tehnologije (MTCR), Australsku skupinu (AG) i Wassenaarski aranžman (WA).
Roba s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu	Roba s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom i koja može biti predmet kontrola izvoza (sveobuhvatne kontrole). Uključuje robu koja je (odmah) ispod tehničkih pragova iz Priloga I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom.

Roba s dvojnomo namjenom navedena na popisu	Roba s dvojnomo namjenom koja je navedena na popisu u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom.
Roba s dvojnomo namjenom*	Roba, uključujući softver i tehnologiju, koja se može upotrebljavati i u civilne i u vojne svrhe, a uključuje robu koja se može upotrebljavati za projektiranje, razvoj, proizvodnju ili upotrebu nuklearnog, kemijskog ili biološkog oružja ili sredstava njihove isporuke, uključujući svu robu koja se može upotrijebiti u neeksplozivne svrhe i koja na bilo koji način može pomoći u izradi nuklearnog oružja ili drugih nuklearnih eksplozivnih naprava.
Roba za kibernetički nadzor*	Roba s dvojnomo namjenom posebno osmišljena kako bi se omogućio prikriveni nadzor fizičkih osoba praćenjem, izdvajanjem, prikupljanjem ili analiziranjem podataka iz informacijskih i telekomunikacijskih sustava.
Sankcije	Mjere ograničavanja usmjerene na države ili subjekte i pojedince. Neke nalaže Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda, dok druge samostalno donosi Europska unija ili država članica EU-a na nacionalnoj razini.
Skupina dobavljača nuklearnog oružja (NSG)	Režim za kontrolu izvoza za nuklearnu robu i tehnologiju. Vidjeti i: https://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/ .
Sveobuhvatne kontrole	Kontrole izvoza za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu u skladu s uvjetima, posebno navedenima u člancima 4., 5., 9. i 10. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom.
Širenje	Protok robe (uključujući softver i tehnologiju) iz zemalja koje je posjeduju u zemlje koje je nemaju, a koje žele dobiti pristup toj robi za upotrebu u programima oružja za masovno uništenje.
Tehnologija*	Specifične informacije nužne za razvoj, proizvodnju ili upotrebu određene robe. Te su informacije u obliku tehničkih podataka ili tehničke pomoći.
Temeljna znanstvena istraživanja*	Eksperimentalna ili teoretska istraživanja koja se načelno koriste za usvajanje novih znanja o temeljnim načelima pojava ili uočenih činjenica, koja nisu izravno usmjerena na neki specifičan cilj ili praktičnu primjenu.
U javnom vlasništvu*	Tehnologija ili softver koji su nakon daljnjeg širenja stavljeni na raspolaganje bez ograničenja (ograničenja zbog autorskih prava ne znače da tehnologija ili softver nisu „u javnom vlasništvu“).
Ugovor o neširenju nuklearnog oružja (NPT)	Ugovor o neširenju nuklearnog oružja

Wassenaarski aranžman (WA)	Multilateralni režim za kontrolu izvoza za nadzor konvencionalnog oružja te robe i tehnologije s dvojnog namjenom. Vidjeti i: https://www.wassenaar.org/ .
Zajednički popis robe vojne namjene EU-a	Zajednički popis robe vojne namjene Europske unije s opremom obuhvaćenom Zajedničkim stajalištem Vijeća 2008/944/ZVSP o definiranju zajedničkih pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme. Popis se ažurira svake godine. Najnovije ažuriranje dostupno je na https://eur-lex.europa.eu/ .
Zanggerov odbor (ZC)	Zanggerov odbor vodi kontrolni popis na temelju kojeg se pokreću zaštitne mjere Međunarodne agencije za atomsku energiju kao uvjet za isporuku robe povezane s nuklearnom tehnologijom. Vidjeti i: http://zanggercommittee.org/ .

(¹) SL L 269, 10.10.2013., str. 1.

(²) SL L 343, 29.12.2015., str. 1.

ODJELJAK 1.

Uvod za rukovodstvo

Istraživačke organizacije imaju snažne poticaje za inovacije u korist svih i međunarodnu suradnju kao osnovu za unapređenje istraživanja. Uspješan europski sektor istraživanja i inovacija privlači javna i privatna ulaganja iz cijelog svijeta. Uz mnoge iskrene i transparentne suradnje za razvoj značajnog znanstvenog i tehnološkog napretka mogu se pojaviti i strane ponude za suradnju, pozivnice i neslužbeni razgovori sa skrivenim motivima, odnosno traženje pristupa istraživanjima koja uključuju robu s dvojnog namjenom za druge svrhe od navedenih. Istraživači i istraživačke organizacije u takvim slučajevima mogu nenamjerno prekršiti propise o izvozu. Na internetu su dostupni dokumentirani slučajevi iz kojih je vidljiva važnost kontrola tehnologije u područjima tehnologije relevantnima za njezino širenje i provedbenih mjera povezanih s istraživačima ili istraživačkim organizacijama.

Kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom postoje radi upravljanja aktivnostima koje uključuju robu (materijali, oprema, softver i tehnologije) primjenjivu u civilne i vojne svrhe i koje su možda povezane sa stvaranjem konvencionalne robe s vojnom namjenom ili širenjem nuklearnog, radiološkog, kemijskog ili biološkog oružja, poznatog i kao oružje za masovno uništenje, i sustave za njihovu isporuku kao što su projektili i bespilotne letjelice. Osim toga, te se kontrole mogu nadopuniti nacionalnim mjerama za robu s dvojnog namjenom koja nije navedena na popisu zbog pitanja javne sigurnosti ili ljudskih prava.

Suradnja između istraživačkih organizacija i vlada ključna je kako bi se pridonijelo sigurnosnim ciljevima Europske unije (EU) i država članica, međunarodnim sigurnosnim obvezama i obvezama neširenja oružja, kao što su Europska sigurnosna strategija, režimi za kontrolu izvoza, Konvencija o biološkom oružju, Konvencija o kemijskom oružju, Ugovor o neširenju nuklearnog oružja i Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1540. Istraživačke organizacije imaju važnu ulogu u postizanju tih ciljeva jer podižu svijest o rizicima i u skladu s tim djeluju. Kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom nisu jedini koristan instrument politike: provjera viza i sankcije primjeri su drugih instrumenata politike s posebnim ciljevima i metodama koji nisu obrađeni u ovim smjernicama.

Kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom u kombinaciji s načelom „objavi ili propadni” u istraživačkom ekosustavu posebno su zahtjevne za istraživačke organizacije povezane s važnošću dijeljenja rezultata istraživanja. Informiranje javnosti o tim kontrolama važan je aspekt sprečavanja i ublažavanja rizika povezanih s neusklađenosti. Razina iskustva u provedbi takvih mjera usklađivanja i upravljanju njima unutar istraživačkih organizacija u EU-u znatno se razlikuje. Nadležna tijela u EU-u obvezala su se izraditi smjernice za istraživačke organizacije o tome kako ojačati mjere unutarnjeg usklađivanja.

Iako se zna da istraživačkim organizacijama treba vremena da uspostave i održavaju takve mjere, sustavan i razmjern pristup mjerama unutarnjeg usklađivanja za kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom ključan je za usklađivanje s važećom Uredbom EU-a o robi s dvojnog namjenom i nacionalnim dopunskim mjerama.

Svaka istraživačka organizacija sama utvrđuje najbolji način provedbe mjera unutarnjeg usklađivanja i interne operativne postupke za pojedinačne istraživače. To bi se moglo postići razvojem novih struktura za kontrolu izvoza ili uključivanjem tih mjera u (postojeće) strukture, kao što su savjetodavna tijela. Program unutarnje usklađenosti za kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom često je samo dio cjelokupnog sustava usklađenosti istraživačke organizacije.

Mnoge istraživačke aktivnosti koje obavljaju istraživačke organizacije ne podliježu provjeri kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom. Prvo, zato što se takva istraživanja ne odnose ni na jednu vrstu robe na popisu robe EU-a s dvojnomo namjenom. Drugo, zato što se istraživanje ne odnosi konkretno na tehnologiju za razvoj, proizvodnju ili upotrebu koja bi dovela do postizanja ili proširivanja kontroliranih razina uspješnosti ili funkcija na popisu robe EU-a s dvojnomo namjenom. Konačno, zato što se istraživanje može označiti kao „temeljno znanstveno istraživanje” ili „u javnom vlasništvu” kako je definirano Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom ili predstavlja minimum informacija potrebnih za prijavu patenata.

Međutim, nijedna ugledna istraživačka organizacija ne želi biti uključena u zlouporabu (rezultata) istraživanja relevantnog za širenje. To nije samo pitanje obveze poštovanja kontrola izvoza, nego i vlastitog interesa. Stoga je važno da istraživačke organizacije poduzimaju razmjerne i djelotvorne interne mjere kako bi umanjile rizik od neusklađenosti. Nepostojanje takvih mjera može dovesti do pravne odgovornosti ustanove ako se utvrdi neusklađenost. Da bi se naglasila važnost i vrijednost dobre usklađenosti i osigurali odgovarajući resursi za izvršavanje obveza povezanih s usklađenošću, važan je angažman visokog rukovodstva.

ODJELJAK 2.

Razina osviještenosti istraživača

2.1. Uvod

Kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom u EU-u postoje kako bi se spriječilo neželjeno gomilanje konvencionalne robe s vojnom namjenom te širenje nuklearnog, radiološkog, kemijskog i biološkog oružja, poznatog i kao oružje za masovno uništenje, i sustavâ za njihovu isporuku kao što su projektili i bespilotne letjelice. Osim toga, te se kontrole mogu dopuniti nacionalnim mjerama za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom zbog pitanja javne sigurnosti ili ljudskih prava. Budući da se roba s dvojnomo namjenom pretežno upotrebljava u civilne svrhe, potencijal za njezinu zlouporabu na prvi pogled često nije očit. Međutim, u pogrešnim rukama predstavlja prijetnju međunarodnom miru i sigurnosnim interesima Europske unije i njezinih država članica.

Istraživačke organizacije često su zabrinute zbog javne percepcije istraživanja s potencijalom za upotrebu u vojne svrhe. „Dvojna namjena” u okviru istraživanja često se razmatra u širokom smislu: koje su (ne)željene civilne i vojne primjene istraživanja ili koja je potencijalna zlouporaba istraživanja u neetičke svrhe.

Međutim, pojam „dvojna namjena” u kontekstu sustava EU-a za kontrolu izvoza robe s dvojnomo namjenom treba shvatiti u ograničenom značenju. Odnosi se na robu, uključujući softver i tehnologiju, koja se može upotrebljavati u civilne i vojne svrhe. Za više informacija o opsegu robe s dvojnomo namjenom koja je navedena na popisu i koja nije navedena na popisu vidjeti pododjeljak 2.3.2. i Dodatak 1.

Svaka fizička ili pravna osoba koja se bavi robom s dvojnomo namjenom ima zakonsku obvezu pridržavati se relevantnih zakona i propisa. Te zakonske obveze nisu identične (ali se mogu preklapati s) etičkim motivacijama ili samoograničenjima koja postoje da bi se spriječili ili ublažili rizici i potencijalna šteta koja može nastati zlonamjernom primjenom istraživanja koje uključuje robu s dvojnomo namjenom.

Ove smjernice odnose se na „istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom”: robu s dvojnomo namjenom koja se upotrebljava tijekom istraživanja ili istraživanja kojima se dobivaju rezultati u bilo kojem mogućem obliku ^(*) koji ispunjavaju tehničke specifikacije robe s dvojnomo namjenom na EU-ovu kontrolnom popisu robe s dvojnomo namjenom ili na dopunskom nacionalnom popisu robe s dvojnomo namjenom (ako postoji). To u ograničenom broju slučajeva uključuje situacije u kojima se javljaju pitanja u pogledu krajnjih korisnika ili krajnje upotrebe u vojne svrhe ili u svrhe oružja za masovno uništenje u odnosu na robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu. Važno je napomenuti da dozvola neće biti potrebna za svaku istraživačku aktivnost koja uključuje robu s dvojnomo namjenom. U pododjeljku 2.3.6. navode se pojedinosti o tome u kojim je slučajevima potrebna dozvola.

2.2. Područja istraživanja i scenariji zbog kojih bi se mogle pokrenuti kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom

Cilj kontrola izvoza nije cenzura (rezultata) znanstvenih istraživanja, već sprečavanje zlouporabe povezane sa sigurnošću kad se osjetljiva roba ili znanje prenose u inozemstvo. Znanstvenike i istraživačke ustanove obvezuju isti zakoni kao i proizvodnu industriju i sve ostale. Prije izvoza robe ili prijenosa informacija izvoznici i posrednici

^(*) Na primjer, tiskani ili elektronički oblici širenja, objavljivanja, predstavljanja, komunikacije i suradnje u kojima su rezultati istraživanja dostupni drugim ljudima osim autorima.

u pružanju informacija dužni su provjeriti trebaju li za svoje postupke prethodno odobrenje regulatornog tijela. Uzima se u obzir da je u istraživačkom kontekstu za to potrebno uravnotežiti zabrinutost zbog međunarodne ili nacionalne sigurnosti i akademsku slobodu, ali i potaknuti otvoreni pristup koji se odnosi na rezultate i podatke istraživanja:

- akademska sloboda temeljno je pravo zajamčeno Poveljom Europske unije o temeljnim pravima ⁽⁶⁾. Međutim, to istraživače i istraživačke organizacije ne oslobađa od poštovanja propisa uspostavljenih radi zaštite sigurnosnih interesa EU-a i njegovih država članica ⁽⁷⁾,
- poticanjem otvorenog pristupa, kako se zahtijeva u okviru nekih programa financiranja, nastoji se poboljšati pristup rezultatima i podacima istraživanja te njihova ponovna upotreba. Međutim, ti ciljevi otvorenog pristupa istraživače i istraživačku organizaciju ne oslobađaju od toga da prvo u skladu s odredbama o kontroli (tehnologije) iz Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom pregledaju predložene publikacije i skupove podataka i u skladu s tim postupaju.

Veća je vjerojatnost da će istraživačke discipline unutar znanosti, tehnologije i inženjerstva podlijevati kontrolama izvoza robe s dvojnomo namjenom od akademskih aktivnosti u humanističkim, društvenim i ekonomskim znanostima.

Sljedeće su teme primjeri istraživanja zbog kojih bi se mogle pokrenuti kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom:

- promjena spektra domaćina virusa bolesti kvrgave kože tako da uključuje ljudske rezervoare,
- senzori multispektralnih kamera za prikupljanje podataka o usjevima,
- laserska tehnologija obogaćivanja uranija sljedeće generacije kao potencijalna alternativa za industrijsko obogaćivanje koje uključuje plinoviti uranij u centrifugama,
- 3D ispis energetskih materijala,
- prototip bespilotne letjelice sa sustavom za prskanje za borbu protiv virusa istočnog encefalomijelitisa konja, i
- autonomno znanstveno podvodno plovilo koje automatski prikuplja podatke u dubokomorskim regijama.

U Dodatku 1. navode se područja istraživanja koja, među ostalim, mogu podlijevati kontrolama izvoza robe s dvojnomo namjenom jer se na EU-ovu kontrolnom popisu robe s dvojnomo namjenom nalazi roba iz tih područja tehnologije. Na primjer, istraživanja povezana s nuklearnom fizikom i inženjerstvom mogu se baviti nuklearnim reaktorima, posebno dizajniranom ili pripremljenom opremom i komponentama nuklearnih reaktora ili nuklearnim materijalom navedenim u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom. To ne znači da su sva povezana istraživanja automatski istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom navedenu na popisu ⁽⁸⁾ niti da je za istraživačku aktivnost potrebna dozvola.

U Dodatku 2. ističu se neki ponavljajući scenariji istraživanja zbog kojih se mogu pokrenuti kontrole izvoza:

- podučavanje ⁽⁹⁾, savjetovanje, suradnja ili rad na istraživanjima koja uključuju robu s dvojnomo namjenom s gostujućim stranim istraživačima unutar carinskog područja Unije ⁽¹⁰⁾,

⁽⁶⁾ Članak 13. Povelje Europske unije o temeljnim pravima objavljene 7. lipnja 2016. (SL C 202., 7.6.2016., str. 389.) – http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2016/oj.

⁽⁷⁾ Može postojati i nacionalno zakonodavstvo o akademskoj slobodi i njezinim ograničenjima.

⁽⁸⁾ Kad je riječ o nuklearnom materijalu, primjerice, Prilogom I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom predviđa se iznimka za količine do četiri grama prirodnog ili osiromašenog uranija kad se nalazi u senzornoj komponenti u instrumentima.

⁽⁹⁾ U okviru podučavanja općenito se ne obrađuju istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom. Obrazovne informacije u okviru podučavanja uglavnom se već nalaze u javnom vlasništvu i stoga su izuzete iz kontrola izvoza. Međutim, automatsko izuzimanje podučavanja iz nadzora kontrola izvoza robe s dvojnomo namjenom nije ispravno. Na primjer: obrazovni materijal koji nije javno dostupan, a važan je za projektiranje, izgradnju, rad ili održavanje postrojenja za obogaćivanje uranija ili za preradu nuklearnog goriva može podlijevati kontrolama izvoza.

U mnogim se slučajevima kontrole izvoza ne primjenjuju na aktivnosti podučavanja. Međutim, podučavanje državljana trećih zemalja unutar carinskog područja Unije može biti obuhvaćeno pojmom „tehničke pomoći” kako je predviđeno propisima EU-a o mjerama ograničavanja i sankcijama ili nacionalnim mjerama kontrole izvoza.

⁽¹⁰⁾ Provjera viza stranih istraživača koji posjećuju istraživačke organizacije u EU-u često se provodi odvojeno od kontrola izvoza unutar istraživačkih organizacija i provode je različita nadležna tijela.

- podučavanje, savjetovanje, suradnja ili rad na istraživanjima koja uključuju robu s dvojnomo namjenom izvan carinskog područja Unije,
- organiziranje (virtualne) konferencije/sastanka/seminara ili izlaganje na (virtualnoj) konferenciji/sastanku/seminaru unutar ili izvan carinskog područja Unije o istraživanjima koja uključuju robu s dvojnomo namjenom,
- objavljivanje o tehnologiji s dvojnomo namjenom navedenoj na popisu,
- podnošenje informacija za prijavu patenata i patentiranih informacija, i
- izvoz materijalne robe s dvojnomo namjenom, uključujući dizajn prototipa i rabljenu laboratorijsku opremu.

U svakom od tih scenarija važno je utvrditi i primjenjuju li se na robu, vrstu aktivnosti, krajnju upotrebu ili uključene subjekte i države bilo kakve mjere ograničavanja ili sankcije na razini EU-a ili nacionalnoj razini.

U tim scenarijima za utvrđivanje je li istraživanje koje uključuje robu s dvojnomo namjenom u skladu s pragovima tehničke kontrole nisu važni osobna motivacija, izvor financiranja istraživanja, priroda istraživačkih partnera i svrha istraživanja.

Kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom mogu se pojaviti u različitim fazama istraživačkog ciklusa: u fazi financiranja istraživanja, prijave projekata, izrade ugovora, širenja rezultata istraživanja itd. U odjeljku 3. navodi se više informacija o tome kako uspostaviti sustavni postupak provjere izvoza u različitim fazama istraživačkog ciklusa.

2.3. Osnove sustava EU-a za kontrolu izvoza robe s dvojnomo namjenom

2.3.1. Uredba EU-a o robi s dvojnomo namjenom

Sustav EU-a za kontrolu izvoza robe s dvojnomo namjenom uređen je Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom.

U Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom nalazi se Unijin popis robe s dvojnomo namjenom. Za svu robu navedenu u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom potrebna je dozvola za izvoz izvan carinskog područja Unije. Prilog IV. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom mali je podskup Priloga I. i sadržava osjetljiviju robu za koju je potrebna dozvola i za prijenose unutar EU-a.

Prilog I. (a time i Prilog IV.) promjenjiv je s obzirom na tehnološki napredak tijekom vremena, a kontrole izvoza EU-a odražavaju obveze dogovorene u režimima za kontrolu izvoza. Stoga se popis ažurira svake godine. Važno je uvijek pogledati najnoviju verziju Priloga I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom ⁽¹⁾.

Svaka roba s dvojnomo namjenom ima klasifikacijski broj. Radi se o kombinaciji brojeva i slova (koja sadržava kategoriju, potkategoriju i pojedinačnu stavku kontrole) i ključna je za dokumente o razvrstavanju robe i dozvoli za robu. Klasifikacijski broj nije nasumičan, već upućuje na prirodu robe i podrijetlo kontrole prema odgovarajućem režimu za kontrolu izvoza (vidjeti sliku 1.).

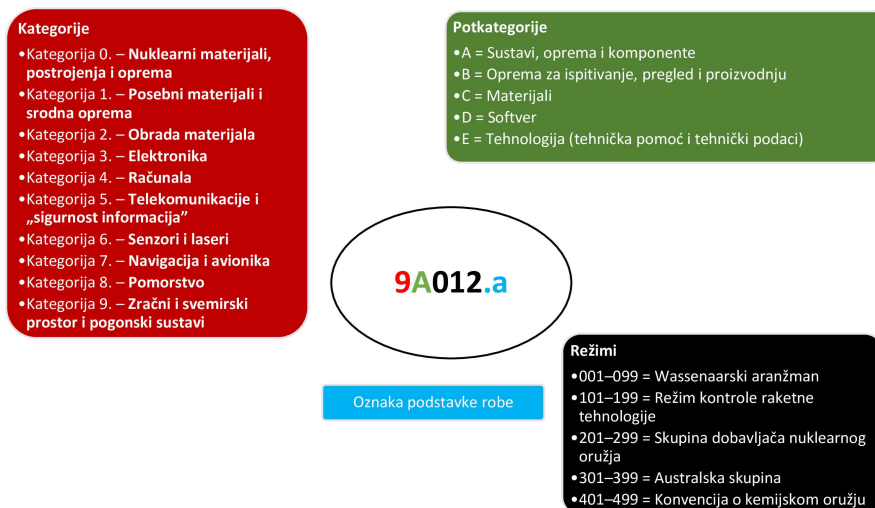
Na slici 1. prikazano je značenje klasifikacijskog broja robe s dvojnomo namjenom.

Klasifikacijski broj robe s dvojnomo namjenom 9A012.a. odnosi se na kontrolirane bespilotne letjelice (ili bespilotne letjelice) s tehničkim specifikacijama i određenom povezanom opremom i komponentama:

- „9” znači da je roba navedena u 9. kategoriji (Zračni i svemirski prostor i pogonski sustavi),
- „A” znači da je roba navedena u potkategoriji A (Sustavi, oprema i komponente). Stoga će cjelovita bespilotna letjelica koja ispunjava tehničke specifikacije pod 9A012 biti navedena pod A,
- „012” znači da roba potječe s kontrolnog popisa Wassenaarskog aranžmana,
- „.a.” je pojedinačna stavka potkontrole za cjelovite bespilotne letjelice.

⁽¹⁾ Vidjeti <https://eur-lex.europa.eu/>, internetske stranice nadležnog tijela za kontrolu izvoza ili interni izvor u vašoj istraživačkoj organizaciji za najnoviju verziju Priloga I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom.

Slika 1.

Klasifikacijski broj robe s dvojnog namjenom za bespilotne letjelice (9A012.a)

Razvrstavanje robe s dvojnog namjenom temelji se na objektivnim tehničkim kriterijima, a krajnja upotreba i krajnji korisnik pritom se ne uzimaju u obzir. Stoga za razvrstavanje i postojanje zahtjeva za izdavanje dozvole nije važno hoće li se roba upotrebljavati isključivo u civilne svrhe ili je namijenjena za vojnu upotrebu. Međutim, krajnja upotreba i uključene strane igraju ključnu ulogu u pitanju prihvatljivosti za odobrenje dozvole. Za više informacija u vezi s provjerama krajnje upotrebe i krajnjeg korisnika vidjeti pododjeljak 2.3.9. i Dodatak 3.

Roba s dvojnog namjenom uglavnom se razlikuje od robe s vojnom namjenom. Roba s vojnom namjenom roba je (npr. sustavi, oprema, komponente, materijali, softver ili tehnologija) koja je većinom posebno osmišljena ili preinačena za vojnu upotrebu. Roba s vojnom namjenom navedena je na Zajedničkom popisu robe vojne namjene Europske unije ili na nacionalnim popisima u državama članicama EU-a ⁽¹²⁾. Za razliku od općeg EU-ova sustava kontrola izvoza robe s dvojnog namjenom, sustav kontrola za robu s vojnom namjenom uređuje svaka država članica EU-a. (Navedena) vojna krajnja upotreba rezultata ili aktivnosti istraživanja ne čini tu robu automatski posebno oblikovanom ili preinačenom za vojnu upotrebu. Međutim, to može biti pokazatelj i očito je korisna informacija u razvrstavanju robe s vojnom namjenom i procjeni zahtjeva za dozvolu.

Kad je riječ o popisu robe s dvojnog namjenom u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnog namjenom, važno je imati na umu sljedeće:

- deset kategorija sastoji se od objedinjenih kontrolnih popisa četiriju režima za kontrolu izvoza (Skupina dobavljača nuklearnog oružja, Režim kontrole raketne tehnologije, Australaska skupina i Wassenaarski aranžman) i Konvencije o kemijskom oružju. Svaka se kategorija dodatno dijeli na potkategorije i namjenske stavke kontrole. Općenito, roba navedena u potkategorijama B, C, D i E odnosi se na robu navedenu u potkategoriji A. U nekoliko slučajeva postoje namjenske samostalne kontrole u okviru tih potkategorija. Deset kategorija i pet potkategorija prva su raščlamba popisa i njima se može olakšati pregledavanje relevantnih stavki kontrola,
- roba s dvojnog namjenom uglavnom se razlikuje od robe s vojnom namjenom. Roba s vojnom namjenom roba je (kao što su sustavi, oprema, komponente, materijali, softver ili tehnologija) koja je posebno osmišljena ili preinačena za vojnu upotrebu. Tehničke specifikacije za robu s dvojnog namjenom često su detaljnije od onih za robu s vojnom namjenom. Značenje izraza „posebno oblikovano za vojnu upotrebu“ ili „preinačeno za vojnu upotrebu“ u velikoj mjeri određuje nadležno tijelo, koje nije nužno isto kao nadležno tijelo za kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom,

⁽¹²⁾ Primjeri su robe s vojnom namjenom oprema za protupožarnu zaštitu i termovizijsko snimanje, oružje, streljivo, ratna vozila, ratne letjelice s posadom i bez posade, ratna plovila (površinska i podvodna), ciljnici za oružje, oklopna ili zaštitna oprema, neke kemikalije kao što su nervni bojni otrovi, eksplozivi i pogonska goriva.

- roba navedena u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom uključuje novu i rabljenu robu,
- broj s popisa razvrstavanja robe s dvojnomo namjenom istovjetan carinskoj oznaci robe (harmonizirani sustav ili kombinirana nomenklatura) ⁽¹³⁾. To je osobito važno za razvrstavanje materijalne robe, uključujući opremu, materijale i komponente,
- EU-ov popis robe s dvojnomo namjenom sadržava materijalnu robu (uključujući opremu, materijale i komponente), ali i nematerijalnu robu kao što su softver ili tehnologija u obliku tehničkih podataka ili tehničke pomoći. Nematerijalna roba može se prenijeti u materijalnom obliku (npr. dijapozitivi u tiskanom obliku ili fizički uređaj za pohranu podataka) ili elektronički, vizualno ili usmeno (poznato i kao nematerijalni oblik) ⁽¹⁴⁾,
- kontrole tehnologije izuzetno su važne. Ako širitelji oružja uspiju pribaviti materijalnu robu s dvojnomo namjenom, možda će moći kopirati njezine dijelove, ali neće nužno moći proizvesti dodatnu robu. Međutim, ako pribave tehnologiju za razvoj ili proizvodnju robe, mogu proizvesti koliko god robe žele. Osim toga, iako se materijalna roba može privremeno izvoziti, izvoz tehnologije gotovo je nemoguće vratiti i smatra se konačnim,
- dozvola izdana za robu obuhvaća i minimalnu tehnologiju potrebnu za instalaciju, rad, održavanje i popravak robe.

2.3.2. Kako čitati tekst oznaka za dvojnomo namjenu?

Prilog I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom dugačak je i ne postoji jedan najbolji način za brzo pronalaženje svake robe s dvojnomo namjenom navedene na popisu. Tijekom novog postupka razvrstavanja, kako bi se na pravi način razvrstala roba ili tehnologija s dvojnomo namjenom, važno je temeljito proučiti najnoviju verziju Priloga I. i pronaći najrelevantniju, a time i najkonkretniju stavku kontrole za predmetnu robu. U slučaju sumnje ili više mogućih klasifikacijskih brojeva, obratite se službeniku za praćenje usklađenosti u svojoj istraživačkoj organizaciji ili, prema potrebi, nadležnom tijelu u svojoj državi članici.

U mnogim stavkama kontrole postoji nekoliko napomena (napomena, tehnička napomena ili važna napomena) za pomoć u točnom razvrstavanju robe. Tim se napomenama dodatno pojašnjava područje primjene kontrole (uključujući ilustracije ili nekontrolu) ili upućuje na druge dijelove Priloga I. ili na Zajednički popis robe vojne namjene EU-a ⁽¹⁵⁾. Te su napomene sastavni dio razvrstavanja robe i stoga ih ne treba smatrati oglednima.

Popis sadržava globalne definicije ⁽¹⁶⁾ označene navodnicima „ ” (dvostruki navodnici) i lokalnih definicija označenih navodnicima , ’ (jednostruki navodnici). Definicije se mogu razlikovati od onih iz komercijalnog ili znanstvenog žargona.

⁽¹³⁾ Korelacijsku tablicu za brojeve s kontrolnih popisa robe s dvojnomo namjenom i carinske oznake robe (oznake KN) sastavlja Europska komisija, a dostupna je na internetskoj stranici za robu s dvojnomo namjenom Glavne uprave za trgovinu. Međutim, razvrstavanje robe prema EU-ovu kontrolnom popisu robe s dvojnomo namjenom isključivo na temelju carinskih oznaka (tzv. korelacijska tablica) nije dovoljno zbog različitog stupnja korelacije svake oznake KN s odgovarajućim klasifikacijskim brojem robe s dvojnomo namjenom. Ako se upotrebljava korelacijska tablica, treba provjeriti ispunjava li roba doista tehničku specifikaciju odgovarajućeg klasifikacijskog broja robe s dvojnomo namjenom.

⁽¹⁴⁾ Na primjer: oznaka 2B350.e. odnosi se na određene destilacijske kolone. Sama destilacijska kolona je materijalna roba. Tehnički podaci koji se odnose na dizajn te destilacijske kolone mogu biti nematerijalna kontrolirana tehnologija. Ta nematerijalna tehnologija može se staviti na raspolaganje osobi iz treće zemlje u materijalnom (nacrt ili crtež na papiru) ili nematerijalnom obliku (kao što je nacrt ili crtež u e-poruci, internetski/snimljeni vizualni pregled ili usmeni opis telefonom).

⁽¹⁵⁾ Zajednički popis robe vojne namjene Europske unije s opremom obuhvaćenom Zajedničkim stajalištem Vijeća 2008/944/ZVSP o definiranju zajedničkih pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme. Taj se Zajednički popis robe vojne namjene ažurira svake godine u skladu s izmjenama Popisa streljiva iz Wassenaarskog aranžmana.

⁽¹⁶⁾ Te se globalne definicije mogu naći u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom pod naslovom „Definicije izraza koji se upotrebljavaju u ovom Prilogu”. Lokalne definicije nalaze se u neposrednoj blizini stavke kontrole.

Primjer 1.: 1C351.a.57

1C351 Ljudski i životinjski patogeni i „toksini”, kako slijedi:

- a. virusi, bilo prirodni, pojačani ili modificirani, bilo u obliku „izolirane žive kulture” ili kao materijal koji sadržava živi materijal koji je namjerno inokuliran ili kontaminiran takvim kulturama, kako slijedi:

.....
57. koronavirus povezan s teškim akutnim respiratornim sindromom (koronavirus povezan sa SARS-om) ⁽¹⁷⁾;
.....

Napomena: 1C351 se ne odnosi na „cjepiva” ili „imunotoksine”.

Primjer 2.: 1A004.d

1A004 Oprema i komponente za zaštitu i otkrivanje koje nisu posebno namijenjene za vojnu upotrebu, kako slijedi:

- d. elektronska oprema za automatsko otkrivanje ili identifikaciju prisutnosti ostataka „eksploziva” i upotrebu tehnike „otkrivanja tragova” (npr. površinske akustične naprave, spektrometrija mobilnosti iona, diferencijska spektrometrija mobilnosti, masena spektrometrija).

Tehnička napomena:

„Otkrivanje tragova” definirano je kao sposobnost otkrivanja manje od 1 ppm pare ili 1 mg čvrste tvari ili tekućine.

Napomena 1.: 1A004.d. ne odnosi se na opremu posebno izrađenu za laboratorijsku upotrebu.

Napomena 2.: 1A004.d. ne odnosi se na prolaz kroz sigurnosne točke bez kontakta.
.....

2.3.3. Kontrole softvera (potkategorija D)

Softver se u kontekstu Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom definira kao skupina jednog ili više „programa ⁽¹⁸⁾” ili „mikroprograma ⁽¹⁹⁾” fiksiranih na bilo koji materijalni medij za zapisivanje. U mnogim se slučajevima kontrole softvera odnose na softver oblikovan ili preinačen za razvoj, proizvodnju ili upotrebu robe navedene negdje drugdje na popisu robe EU-a s dvojnomo namjenom. Međutim, postoje i namjenske (samostalne) kontrole softvera.

Primjer:

6D001 uključuje kontrolu „softvera” posebno oblikovanog za „razvoj” ili „proizvodnju” opreme navedene, među ostalim, u 6A008 (posebni radarski sustavi, oprema, sklopovi i posebno oblikovane komponente).

7D005 odnosi se na „softver” posebno oblikovan za dešifriranje koda sustava za satelitsku navigaciju koji je namijenjen potrebama vlade.

⁽¹⁷⁾ Primjerom se ne dovodi u pitanje daljnje razvrstavanje agensa SARS-CoV-2, koji je uzrok pandemije bolesti COVID-19. U vrijeme pisanja ovih smjernica smatralo se da se SARS-CoV-2 genetski dovoljno razlikuje od virusa SARS-CoV i stoga ne pripada kategoriji 1C351.a.57.

⁽¹⁸⁾ „Program” znači slijed uputa za izvršenje procesa koji ima takav oblik, ili ga se može pretvoriti u takav oblik, da ga računalo može izvršiti.

⁽¹⁹⁾ Mikroprogram znači slijed elementarnih uputa koje se drže u posebnoj memoriji, čije izvršavanje započinje uvođenjem njegove referentne upute u registar uputa.

Glavni zaključci za definiciju softvera

Definicija softvera upućuje na to da on u nekom trenutku mora postojati u materijalnom mediju ili zapisu kako bi ga se moglo staviti na popis. Sam softver može se prenijeti materijalnim i nematerijalnim sredstvima.

Definiciju softvera treba čitati zajedno s Napomenom o nuklearnom softveru za kategoriju 0. i Napomenom o softveru općenito za kategorije od 1. do 9.

Kad je riječ o softveru za sigurnost informacija (naveden u kategoriji 5. – dio 2.), važno je napomenuti da se Napomena o nuklearnom softveru uopće ne primjenjuje, a Napomena o softveru općenito primjenjuje se djelomično, stoga se ne mogu primijeniti za oslobađanje od kontrole.

2.3.4. Kontrole tehnologije (potkategorija E)

Kontrole tehnologije postoje da se znanje, iskustvo i stručnost povezani s osjetljivom robom ne bi nehotice isporučili za upotrebu u programima povezanim s pitanjima vojske, oružja za masovno uništenje, javne sigurnosti ili ljudskih prava.

Može biti vrlo zahtjevno utvrditi uključuje li istraživanje robu s dvojnog namjenom. Inovativno istraživanje ne može se jednostavno označiti prema postojećim stavkama kontrole. Dobro razumijevanje definicije „tehnologije”, napomena o tehnologiji i napomena o nekontroliranoj „temeljnih znanstvenih istraživanja” i „u javnom vlasništvu” neophodno je za snalaženje u kontrolama tehnologije.

„Tehnologija” u okviru Uredbe EU-a o robi s dvojnog namjenom znači specifične informacije potrebne za „razvoj”, „proizvodnju” ili „upotrebu” robe. Te su informacije u obliku „tehničkih podataka” ili „tehničke pomoći”. Upućivanje na „potrebne specifične informacije” namijenjeno je usmjeravanju kontrole tehnologije na onaj dio tehnologije zbog kojeg roba postiže ili premašuje navedene pragove uspješnosti. Za kategorije od 1. do 9. samo se te specifične informacije mogu smatrati tehnologijom s dvojnog namjenom navedenom na popisu. Izrazom „potrebno” nastoji se usmjeriti kontrole tehnologije na određenu tehnologiju zbog koje je za robu potrebna dozvola. Važno je da navedena tehnologija s dvojnog namjenom navedena na popisu ostane pod nadzorom čak i kad se primjenjuje na bilo koju nekontroliranu robu.

Nije definirano što je obuhvaćeno izrazom „potrebne specifične informacije”. Općenito se sljedeće informacije ne smatraju dovoljno specifičnim da bi bile obuhvaćene definicijom tehnologije:

- sigurnosno-tehnički list, sigurnosno-tehnički list za materijal ili sigurnosno-tehnički list za proizvod,
- brošure, katalozi i njihovi isječci koji su u svojem obliku namijenjeni ili mogu biti namijenjeni neodređenom broju zainteresiranih strana i koji su im dostupni bez pojedinačnih promjena u sadržaju,
- shematski prikazi, blok-sheme, sheme postupka (bez detaljnih podataka),
- tehnički podaci o uspješnosti, ključni pokazatelji uspješnosti,
- podaci o električnom i mehaničkom spajanju i potrošnji,
- znakovi za označivanje,
- popisi dijelova ako se ne može uputiti na crteže,
- norme i standardi koji su općenito dostupni i nisu specifični za proizvod društva,
- članci iz stručnih časopisa i usporedivih publikacija,
- opisi općih procesa i postupaka (u slučaju proizvodnih postrojenja),
- specifikacije isporuke (npr. za kemikalije i druge pomoćne materijale),
- fotografije (bez detaljnih informacija o geometrijskim veličinama, korištenim materijalima i električnim/elektroničkim komponentama),
- shematski prostorni crteži/visine bez detaljnih dimenzija,
- prikazi presjeka (shematski i bez materijala i detaljnih podataka),
- vanjske dimenzije.

Prikaz „potrebnog” praga

3E001 se odnosi na kontroliranu tehnologiju za „razvoj” ili „proizvodnju” integriranih sklopova navedenih na popisu, među ostalim, u 3A001.a.

3A001.a.5.a.5 odnosi se na integrirane sklopove analogno-digitalnog pretvarača s razlučivošću od 16 bita ili većom, s brzinom uzorkovanja većom od 65 megauzoraka u sekundi (MSPS).

Dokument ⁽²⁰⁾ u kojem se detaljno opisuju parametri dizajna ili koraci u projektiranju potrebni za postizanje (ili premašivanje) praga od 65 megauzoraka u sekundi ne sadržava tehnologiju koja je posebno odgovorna za razvoj kontrolirane stavke 3A001.a.5.a.5 i prema tome ne sadržava „potrebnu” tehnologiju prema Napomeni o tehnologiji općenito. Tomu je tako zato što se u dokumentu ne navodi kako postići ili premašiti parametar „razlučivosti od 16 bita”.

Priručnik u kojem se opisuje tehnika proizvodnje za integriranih sklopova analogno-digitalnog pretvarača s razlučivošću od 16 bita ili većom, ali s brzinom uzorkovanja manjom od 65 megauzoraka u sekundi, ne sadržava „potrebnu” tehnologiju za proizvodnju kontrolirane robe.

U dvije navedene situacije ne smatra se da dokument i priručnik sadržavaju kontroliranu tehnologiju potrebnu za razvoj ili proizvodnju robe navedene na popisu pod 3A001.a.5.a.5 jer ne sadržavaju specifične informacije povezane s dvama tehničkim parametrima opisanim u 3A001.a.5.a.5.

Primjer:

1E001 odnosi se na „tehnologiju” prema Napomeni o tehnologiji općenito za „razvoj” ili „proizvodnju” opreme ili materijala navedenih u 1A002 do 1A005, 1A006.b., 1A007, 1B ili 1C.

Primijenimo to na 1C216.

1C216 se odnosi na legirane čelike. Ta se roba kontrolira u kategoriji 1., stoga se primjenjuje Napomena o tehnologiji općenito. Dakle, kontrolirana tehnologija s dvojnog namjenom pod 1E001 ona je koja je „potrebna” za „razvoj” ili „proizvodnju” legiranog čelika sa specifikacijama stavke 1C216.

Što se ne kontrolira pod stavkom 1E001?

Rezultati istraživanja u kojima se opisuju:

- ta vrsta legiranog čelika bez navođenja detaljnih informacija o tome kako razviti ili proizvesti tu vrstu legiranog čelika,
- povijesni pregled postojećih metoda proizvodnje (u javnom vlasništvu) te vrste legiranog čelika,
- inovativan proizvodni proces za legirani čelik koji ne postiže potrebne pragove iz stavke 1C216 (i 1C116).

Što se kontrolira pod stavkom 1E001?

Rezultati istraživanja u kojima se opisuju:

- postojeći razvojni ili proizvodni procesi koji još nisu u javnom vlasništvu i nisu temeljna znanstvena istraživanja,
- inovativan (još nije u javnom vlasništvu) razvoj ili proizvodni proces za legirani čelik koji postiže potrebne pragove iz stavke 1C216 i nije temeljno znanstveno istraživanje.

⁽²⁰⁾ To može biti i prezentacija, e-poruka, telefonski razgovor itd.

Glavni zaključci za definiciju tehnologije

- Tehnologija se definira kao specifične informacije potrebne za „razvoj”, „proizvodnju” ili „upotrebu” robe s dvojnomo namjenom navedene na popisu. To znači da, kako bi ih se svrstalo u tehnologiju s dvojnomo namjenom s popisa, tehnički podaci ili tehnička pomoć moraju sadržavati specifične informacije potrebne za razvoj, proizvodnju ili upotrebu robe navedene u kategorijama od 0. do 9. Značenje specifičnih informacija nije definirano Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom. Definirano je značenje razvoja, proizvodnje i upotrebe.
- Definiciju tehnologije treba čitati zajedno s Napomenom o nuklearnoj tehnologiji za kategoriju 0. i Napomenom o tehnologiji općenito (za kategorije od 1. do 9.).
- Tehnologiju s dvojnomo namjenom navedenu na popisu za kategoriju 0. (nuklearna roba) čine specifične informacije koje su „izravno povezane s bilo kojom robom nadziranom u kategoriji 0.”. To je širok opis, stoga je raspon kontrolirane nuklearne tehnologije veći u odnosu na kontroliranu tehnologiju u kategorijama od 1. do 9.
- Za kategorije od 1. do 9. samo se onaj dio „tehnologije” koji je „potreban” za „razvoj”, „proizvodnju” ili „upotrebu” robe nadzirane u kategorijama od 1. do 9. nadzire u skladu s odredbama kategorija od 1. do 9. „Potrebno” se definira kao dio informacija koji je osobito odgovoran za postizanje ili premašivanje kontrolirane razine radne uspješnosti, značajki ili funkcija s kontrolnog popisa robe s dvojnomo namjenom. Te kontrolirane razine radne uspješnosti, značajki ili funkcija općenito vrlo su specifične i visoke, čime se ograničava tehnologija koja postiže „potreban” prag. Na taj se način ograničava tehnologija za koju bi se moglo pokušati primijeniti napomene o nekontroliranoj „temeljnih znanstvenih istraživanja” i „u javnom vlasništvu”.

Treba imati na umu da se u okviru nekih programa financiranja istraživanja zahtijeva provjera robe s dvojnomo namjenom u trenutku podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva za istraživanje. Ta se dobra praksa temelji na mehanizmima unutarnjeg preispitivanja kako bi se u ranoj fazi istraživačkog programa ili projekta utvrdili uključena oprema, materijali ili očekivani rezultati (kao što su publikacije) za koje bi mogla biti potrebna dodatna kontrola izvoza robe s dvojnomo namjenom. Ako se utvrde takvi (potencijalni) problemi s kontrolama izvoza robe s dvojnomo namjenom, potrebno je daljnje postupanje tijekom i na kraju istraživačkih programa ili projekata.

Izvoznik je dužan odgovarajuće procijeniti tehnologiju kako bi utvrdio zadovoljava li prag za kontrolu robe s dvojnomo namjenom. Istraživač je zbog stručnosti i znanja o vlastitom istraživanju najprikladnija osoba za odgovarajuće klasificiranje tih istraživanja, u čemu mu može pomoći osposobljeno administrativno osoblje koje je upoznato sa strukturom popisa robe EU-a s dvojnomo namjenom. Prezentacije ili publikacije rijetko će u cijelosti zadovoljiti prag kontrolirane tehnologije. Neki pododjelci ili mali isječci mogu doseći prag. Dozvola je potrebna isključivo za te dijelove, a ako su istraživaču ili istraživačkoj organizaciji potrebne smjernice, može se obratiti svojem nadležnom nacionalnom tijelu. Na taj način istraživač ili istraživačka organizacija mogu informirano odlučiti koje bi dijelove trebalo podnijeti u okviru zahtjeva za izvoznou dozvolu prije prijenosa ili objavljivanja.

2.3.5. Nekontrola za robu s dvojnomo namjenom

U Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom navodi se niz nekontrola i uvjeta pod kojima se određena navedena roba isključuje iz kontrole. Stoga, iako takva roba ispunjava tehničke zahtjeve, za nju neće biti potrebna dozvola za izvoz ili prijenos. Važno je naglasiti da se nekontrola mogu primijeniti isključivo na robu s dvojnomo namjenom navedenu na popisu.

U osnovi postoje dvije vrste nekontrola. S jedne strane postoje nekontrola koje su posebno povezane s određenom robom s dvojnomo namjenom navedenom na popisu.

Primjeri

U Napomeni 2. pod 2B001 navodi se da se ta stavka kontrole ne odnosi se na alatne strojeve posebne namjene koji su ograničeni na izradu zubnih proteza.

Napomena 2. pod 5A002.a. ne odnosi se na proizvode u kojima je funkcionalnost „sigurnosti informacija” ograničena na funkcionalnost bežične „osobne mreže” i koji upotrebljavaju isključivo objavljene ili komercijalne kriptografske standarde.

S druge strane, postoje sustavne nekontrolne za softver i tehnologiju. Te napomene o nekontrolni navode se u Napomeni o nuklearnom softveru, Napomeni o nuklearnoj tehnologiji, Napomeni o softveru općenito i Napomeni o tehnologiji općenito u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnog namjenom.

Samo „softver” i „tehnologija” s dvojnog namjenom navedeni na popisu mogu imati koristi od nekontrola navedenih u napomenama o softveru i tehnologiji. Stoga je najvažnije utvrditi uključuje li istraživanje robu s dvojnog namjenom i, ako uključuje, koji dijelovi ispunjavaju stavku kontrole softvera ili tehnologije u potkategorijama D i E zajedno s napomenama o softveru i tehnologiji.

- U Napomeni o nuklearnom softveru ističe se da se ne nadzire minimalni „kôd objekta” potreban za instalaciju, rad, održavanje (provjeru) ili popravak one robe navedene u kategoriji 0. čiji je izvoz odobren.
- Napomena o softveru općenito uključuje tri nekontrolne za softver naveden na popisu u kategorijama od 1. do 9.:
 - softver koji je općenito dostupan javnosti (što znači da se prodaje iz zaliha u maloprodaji bez ograničenja i namijenjen je za korisničku instalaciju bez značajnije dodatne podrške dobavljača),
 - softver koji je već u javnom vlasništvu ili
 - minimalni „kôd objekta” potreban za instalaciju, rad, održavanje (provjeru) ili popravak one robe čiji je izvoz odobren.

Kad je riječ o softveru za sigurnost informacija (naveden u kategoriji 5. – dio 2.), važno je napomenuti da se Napomena o nuklearnom softveru uopće ne primjenjuje, a Napomena o softveru općenito primjenjuje se djelomično, stoga se ne mogu primijeniti za oslobađanje od kontrole.

Za tehnologiju s dvojnog namjenom navedenu na popisu moguće su tri nekontrolne: „tehnologija” koja je rezultat „temeljnih znanstvenih istraživanja”, „tehnologija” koja je već „u javnom vlasništvu” i minimum informacija potrebnih za prijavu patenata. Potonje se ne odnosi na tehnologiju kategorije 0.

U sljedećem dijelu smjernice su usmjerene na nekontrolne „temeljnih znanstvenih istraživanja”, „u javnom vlasništvu” i minimum informacija potrebnih za prijavu patenata.

Glavni zaključci za napomenu o nekontrolni „temeljnih znanstvenih istraživanja” za tehnologiju

Uredbom EU-a o robi s dvojnog namjenom „temeljna znanstvena istraživanja” definiraju se kao eksperimentalna ili teoretska istraživanja koja se načelno koriste za usvajanje novih znanja o temeljnim načelima pojava ili uočenih činjenica, koja nisu izravno usmjerena k nekom specifičnom cilju ili praktičnoj primjeni.

Iako nije izričito navedeno, definicija se odnosi na temeljna istraživanja, što znači da su netemeljna ili primijenjena istraživanja isključena iz nekontrolne. Ta definicija predstavlja izazove u provedbi jer se nije promijenila dugi niz godina te zbog dinamične naravi istraživačkog ekosustava.

Važno je imati na umu da terminologija ovdje može biti problem: znanstvena klasifikacija istraživačkog projekta kao „temelnog istraživanja” nije nužno ili automatski u skladu s definicijom „temelnog znanstvenog istraživanja” Uredbe EU-a o robi s dvojnog namjenom. Osoblje zaduženo za usklađenost u vašoj organizaciji ili vaše nadležno tijelo mogu vam u slučaju dvojbe pomoći u klasifikaciji.

Temeljna znanstvena istraživanja nekontrola su samo za tehnologiju s dvojnog namjenom navedenu na popisu. Ne mogu se primijeniti na materijalnu robu kao što su oprema i materijali.

U osnovi, nekontrola se odnosi na stvarne rezultate istraživanja, a ne namjeru da se proizvedu rezultati istraživanja (u fazi financiranja istraživanja). To je ključna razlika koju treba imati na umu pri razmatranju primjene te napomene o nekontrolni.

U ovim smjernicama navode se dva kriterija za pomoć u utvrđivanju je li napomena o nekontroliranoj „temeljnih znanstvenih istraživanja” relevantna: razina tehnološke spremnosti i pretežnost financiranja iz industrije. Nijednim od njih ne utvrđuje se treba li primijeniti napomenu o nekontroliranoj. O tome se odlučuje na pojedinačnoj osnovi na temelju internih postupaka provjere izvoza i, prema potrebi, uz savjetovanje s nadležnim tijelom.

- Razina tehnološke spremnosti ljestvica je (od 1 do 9) koju je izvorno razvila Nacionalna uprava za aeronautiku i svemir Sjedinjenih Američkih Država (NASA), a kasnije su je za procjenu stanja razvoja svemirskih tehnologija preuzele druge uprave, institucije ili agencije. Riječ je o alatu koji se često upotrebljava u istraživačkoj zajednici, kao i u europskim istraživačkim i inovacijskim programima, za procjenu tržišne spremnosti novih tehnologija i tehnologija u nastajanju. Za potrebe kontrole izvoza rezultati istraživanja koji proizlaze iz 1. i 2. razine tehnološke spremnosti istraživanja obično se smatraju temeljnim znanstvenim istraživanjima. Prihvatljivost rezultata istraživanja koji proizlaze iz 3. i 4. razine tehnološke spremnosti procjenjuje se na pojedinačnoj osnovi. Rezultati istraživanja koji proizlaze iz istraživanja razine tehnološke spremnosti iznad 4. razine ne smatraju se temeljnim znanstvenim istraživanjima. Opis različitih razina tehnološke spremnosti nalazi se u Dodatku 8.
- Uz financiranje iz industrije (sponzor): vjerojatnije je da će istraživanje koje financira vanjski partner iz industrije dovesti do komercijalnog razvoja, bez obzira na to je li projekt pokrenula sama industrija ili javno tijelo. Osim toga, u mnogim slučajevima (putem ugovornih odnosa) ulagač iz industrije (ili sponzor) ima priliku preispitati i komentirati publikacije (ili prezentacije) prije njihova objavljivanja i zatražiti (privremenu) isključivu upotrebu rezultata istraživanja. Te vrste suradnje mogu ukazivati na to da dobiveni rezultati istraživanja neće biti temeljno znanstveno istraživanje. U nekim slučajevima industrija doista financira temeljna znanstvena istraživanja bez ikakvih obveza povezanih s publikacijama ili drugim rezultatima istraživanja. U takvim bi se slučajevima mogla razmotriti nekontrola temeljnih znanstvenih istraživanja ako istraživanje uključuje tehnologiju s dvojnomo namjenom navedenu na popisu, a razina tehnološke spremnosti dovoljno je niska.

Glavni zaključci za napomenu o nekontroliranoj softvera ili tehnologije „u javnom vlasništvu”

Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom „u javnom vlasništvu” definira se na sljedeći način: „tehnologija” ili „softver” koji su **dostupni za javnu upotrebu bez ograničenja** za njihovu daljnju distribuciju (ograničenja zbog autorskih prava ne znače da „tehnologija” ili „softver” nisu „u javnom vlasništvu”).

U osnovi se nekontrola odnosi na softver i tehnologiju s dvojnomo namjenom navedene na popisu koje svatko može pribaviti.

U ovim smjernicama EU-a ističe se da se nekontrola u okviru napomene o nekontroliranoj „u javnom vlasništvu” ne može odnositi na kontrolirani softver ili tehnologiju s dvojnomo namjenom koji još nisu u javnom vlasništvu. Definicija se jasno odnosi na softver ili tehnologiju koji su dostupni za javnu upotrebu bez ograničenja za njihovu daljnju distribuciju. Namjeravani postupak objavljivanja (kôda objekta) softvera ili tehnologije u javnom vlasništvu nije dovoljan da bi se prekinulo kontroliranje. To znači da budući rezultati istraživanja (softver otvorenog kôda, publikacija, materijal za konferencije...) mogu imati koristi od te nekontrola samo ako su softver ili tehnologija s dvojnomo namjenom navedeni na popisu, a koji su predmet istraživanja, već u javnom vlasništvu. Stoga bi objavljivanje bez dozvole moglo predstavljati kršenje kontrola izvoza.

Upućivanje na „bez ograničenja” mora se shvatiti kao da se pristup ne ograničava samo na ograničenu skupinu osoba. Ako se informacije stave na raspolaganje tek nakon što nositelj ili vlasnik informacije donesu pojedinačnu odluku, tad im ne mogu svi pristupiti, stoga se za njih ne može smatrati da su u javnom vlasništvu.

Zakonska ograničenja, na primjer ograničenja zbog autorskih prava, koja nisu relevantna prema zakonu o kontrolama izvoza ne utječu na prihvatljivost primjene nekontrola. Slično tomu, mjera kao što je traženje naknade za pristup ili prethodne registracije za pristup ne smatra se ograničenjem sve dok je svima dopušteno platiti naknadu ili se registrirati.

Razvoj otvorenog kôda često provode zajednice u suradnji na globalnoj razini. Tehnologije ili softver otvorenog kôda koji se objavljuju i stavljaju na raspolaganje bez ograničenja mogu imati koristi od nekontrolne u javnom vlasništvu. Tehnologija za razvoj „softvera za neovlašteni ulazak” ne mora se kontrolirati ako je riječ o tehnologiji u kontekstu „otkrivanja ranjivosti” ili „odgovora na kiberincidente”. Za primjenjive definicije vidjeti najnoviju verziju Priloga I.

Ako istraživač upućuje na informacije osjetljive na širenje iz drugih izvora koje su već u javnom vlasništvu ili ih integrira, to ne znači da su rezultati istraživanja automatski kontrolirani softver ili tehnologija s dvojnomo namjenom. To što su takav softver ili tehnologija s dvojnomo namjenom navedeni na popisu postali dostupni u javnom vlasništvu bez dozvole predstavlja kršenje propisa o kontroli izvoza, no to se ne može pripisati tom istraživaču.

Glavni zaključci za nekontrolu tehnologije koja je „minimum informacija potrebnih za prijavu patenata”

Napomena o tehnologiji općenito sadržava izuzeće za minimum informacija potrebnih za prijavu patenata. Stoga je taj minimum informacija potrebnih za prijavu patenata izuzet od kontrola izvoza. U okviru te nekontrolne ne pravi se razlika između prijava patenata na nacionalnoj razini, razini EU-a ili međunarodnoj razini. Kad se informacije o patentu postanu javno vlasništvo, više ne podliježu kontrolama izvoza.

U Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom nije definirano što „minimum potrebnih informacija” podrazumijeva. Općenito se smatra da to znači informacije potrebne za ispunjavanje zahtjeva za podnošenje prijave kako ih utvrđuju Europski patentni ured ili patentni uredi država članica EU-a.

2.3.6. Kontrolirane aktivnosti

Dozvola neće biti potrebna za svaku istraživačku aktivnost koja uključuje robu s dvojnomo namjenom. U Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom navedeno je pet vrsta aktivnosti za koje je potrebna dozvola. U odjeljku 2.3.7. detaljno se opisuje koje vrste dozvola postoje za svaku od njih.

U nastavku se navode dvije situacije kad je dozvola obvezna:

- izvozna dozvola potrebna je za kretanje ili prijenos izvan carinskog područja Unije bilo koje robe s dvojnomo namjenom navedene na popisu u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom,
- dozvola za prijenos potrebna je za kretanje ili prijenos robe unutar carinskog područja Unije isključivo robe s dvojnomo namjenom navedene na popisu u Prilogu IV. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom.

U nastavku se navode tri zahtjeva u pogledu dozvole pojedinačno za svaki slučaj:

- dozvola za provoz potrebna je za robu koja prolazi kroz carinsko područje Unije,
- dozvola za brokering potrebna je za brokering robe između trećih zemalja iz carinskog područja Unije,
- dozvola je potrebna za pružanje tehničke pomoći povezane s robom s dvojnomo namjenom.

Provoz ili brokering robe s dvojnomo namjenom navedene na popisu i pružanje tehničke pomoći za robu s dvojnomo namjenom navedenu na popisu mogu biti zabranjeni ili se za njih može zahtijevati dozvola ako je predmet namijenjen ili može biti namijenjen, u cijelosti ili djelomično, za upotrebe iz članka 4. stavka 1. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom. Nadležno tijelo odlučuje o tome je li potrebna dozvola ili zabranjuje provoz.

Neke države članice EU-a donijele su nacionalne mjere za kontrolu provoza, brokeringa ili pružanja tehničke pomoći za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu. Europska komisija objavljuje i redovito ažurira popis nacionalnih mjera koje su države članice donijele u skladu s Uredbom (EU) 2021/821 ⁽²¹⁾.

Određena roba ne ispunjava tehničke specifikacije iz Priloga I., ali je ipak osjetljiva na širenje zbog svojih tehničkih mogućnosti ili zato što postoji sumnja u pogledu njezine moguće krajnje upotrebe. Za transakcije koje uključuju takvu robu i robu za koju postoji sumnja u pogledu njezine (moguće) krajnje upotrebe može se zahtijevati dozvola za izvoz. Takve kontrole za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu nazivaju se „sveobuhvatne kontrole” (vidjeti i pododjeljak 2.3.8).

U Dodatku 5. navodi se dijagram toka za utvrđivanje zahtjeva za dozvolu prema Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom.

2.3.7. Vrste dozvola

Uredba EU-a o robi s dvojnomo namjenom sadržava sljedeće vrste dozvola:

- individualne izvozne dozvole obuhvaćaju jednu vrstu robe s dvojnomo namjenom ili više njih, a dodjeljuju se jednom određenom izvozniku za jednog krajnjeg korisnika ili primatelja u trećoj zemlji,
- globalne izvozne dozvole obuhvaćaju jednu vrstu robe s dvojnomo namjenom ili više njih, a mogu biti valjane za izvoz jednom određenom krajnjem korisniku ili više njih u jednoj određenoj trećoj zemlji i/ili više njih,
- dozvole za velik projekt obuhvaćaju jednu vrstu robe s dvojnomo namjenom ili više njih, a mogu biti valjane za izvoz jednom određenom krajnjem korisniku ili više njih u jednoj određenoj trećoj zemlji ili više njih za potrebe određenog velikog projekta,
- opće izvozne dozvole Unije (EUGEA) služe za pojednostavnjenje izvoza određene robe s dvojnomo namjenom u određene zemlje odredišta dostupne svim izvoznicima sa sjedištem u EU-u koji poštuju uvjete i zahtjeve za upotrebu kako su navedeni u prilogima od II.a do II.f. Prilozi od II.a do II.h odgovaraju osam dostupnih EUGEA-ova (od EUGEA 001 do EUGEA 008),
- nacionalne opće izvozne dozvole (NGEA) dodatne su pojednostavnjene dozvole za određenu robu s dvojnomo namjenom za određene zemlje odredišta kako je definirano nacionalnim zakonodavstvom. Te dozvole odnose se isključivo na izvoznike sa sjedištem u odgovarajućoj državi članici EU-a ⁽²²⁾,
- dozvola za pružanje tehničke pomoći s carinskog područja Unije na teritoriju treće zemlje, unutar teritorija treće zemlje ili osobi s boravištem u trećoj zemlji koja se privremeno nalazi na carinskom području Unije,
- dozvola za brokerske usluge za određenu količinu određene robe s dvojnomo namjenom koja se kreće između dviju ili više trećih zemalja,
- dozvola za provoz za robu s dvojnomo namjenom koja nije iz Unije i samo se provози kroz EU,
- dozvola za prijenos unutar EU-a za robu s dvojnomo namjenom iz Priloga IV. iz jedne države članice EU-a u drugu državu članicu EU-a.

Države članice EU-a mogu dopuniti te zahtjeve za dozvolu nacionalnim zahtjevima za dozvole ili zabranama.

Dozvola EU-a (odobrena dozvola) vrijedi u svih 27 država članica EU-a i može se primijeniti za izvoz robe s bilo kojeg mjesta na području teritoriju carinske Unije. Valjanost dozvole određuje svaka država članica.

⁽²¹⁾ Informativna obavijest o mjerama koje su države članice donijele u skladu s člancima 4., 6., 7., 9., 11., 12., 22. i 23. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom. Dostupna je na internetskoj stranici za robu s dvojnomo namjenom Glavne uprave za trgovinu (<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>).

⁽²²⁾ Popis valjanih nacionalnih općih izvoznih dozvola dostupan je na <https://trade.ec.europa.eu/doclib/html/158576.htm>.

Primjeri:Objava

Istraživač A htio bi objaviti članak u američkom časopisu. U članku se opisuje tehnologija obuhvaćena Prilogom I. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom (točnije 3E001 u vezi s razvojem analizatora signala iz stavke 3A002.c), a nakon objavljivanja članak će biti dostupan i izvan SAD-a.

3E001 u vezi s 3A002.c obuhvaćen je robom na popisu dozvole EUGEA 001. SAD je jedna od zemalja odredišta odobrenih u okviru dozvole EUGEA 001. Međutim, istraživač A ne smije upotrijebiti dozvolu EUGEA 001 za slanje članka američkom izdavaču jer izvoznik zna da roba neće ostati u zemlji iz dozvole EUGEA 001 u koju će se izvoziti. To je ovdje slučaj. Istraživač A zna da će članak biti dostupan u cijelom svijetu.

S obzirom na to da se EUGEA 001 ne može upotrijebiti, važno je da se istraživač ili istraživačka organizacija obrati nadležnom tijelu kako bi raspravili o tome kako riješiti zahtjev za dozvolu (npr. utvrđivanjem i eventualno izmjenom ili izostavljanjem određenih dijelova u kojima se navodi kontrolirana tehnologija ili ograničavanjem pristupa tim određenim dijelovima), a ako to nije izvedivo, kako ispuniti zahtjev za dozvolu (npr. pojedinačnim zahtjevom za dozvolu). Više informacija o utvrđivanju kontrolirane tehnologije dostupno je u pododjeljku 2.3.4.

Izvoz rabljene opreme za kontrolu dimenzija

Istraživački odjel B sveučilištu u Brazilu želi prodati rabljeni rendgenski tomografski sustav za trodimenzionalni nadzor oštećenja. Oprema je navedena pod 1B001.f.1.

Roba pod stavkom 1B001.f.1. ne spada pod EUGEA-e (EUGEA 003: izvoz nakon popravka/zamjene, EUGEA 004: privremeni izvoz radi izložbe ili sajma), što bi obuhvatilo Brazil kao odredište. Odjel za istraživanje B stoga se mora prijaviti za pojedinačnu dozvolu jer to uključuje jednu transakciju jednom krajnjem korisniku.

2.3.8. Kontrole izvoza za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu

Određena roba ne ispunjava tehničke specifikacije iz Priloga I., ali je ipak osjetljiva na širenje zbog svojih tehničkih mogućnosti ili zato što postoji sumnja u pogledu njezine moguće krajnje upotrebe.

U skladu s člankom 4. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom nacionalna tijela mogu nametnuti zahtjev za dozvolu za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena u Prilogu I. ako postoji veza ili sumnja na vezu s upotrebom u programu oružja za masovno uništenje, vojnom krajnjom upotrebom u zemlji koja je pod embargom na oružje ⁽²³⁾ ili upotrebom kao komponentom vojne opreme koja je izvezena bez dozvole ili u prekršaju dozvole. Ta je odredba poznata kao „sveobuhvatne kontrole” i u takvom slučaju, kad postoji sumnja da bi se vaša roba mogla upotrebljavati u jednu od prethodno navedenih svrha, preporučuje se da zatražite dodatne informacije od nacionalnog tijela.

U skladu s člankom 5. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom za izvoz robe za kibernetički nadzor koja nije na popisu može biti potrebna dozvola ako vas je vaše nadležno tijelo obavijestilo ili ako ste na temelju dubinske analize zaključili da postoji zabrinutost zbog krajnje upotrebe povezane s unutarnjom represijom i/ili ozbiljnim kršenjem ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava.

U skladu s člankom 9. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom država članica EU-a može zabraniti izvoz robe s dvojnomo namjenom koja nije navedena u Prilogu I. ili uvesti zahtjev u pogledu dozvole za takav izvoz radi javne sigurnosti, uključujući sprečavanje terorističkih djela, ili u pogledu ljudskih prava. Popis takvih nacionalnih mjera sastavlja Europska komisija, a objavljuje se u Službenom listu. Dostupan je i na internetskim stranicama Europske komisije ⁽²⁴⁾.

U Dodatku 7. sažeto se opisuju zahtjevi za dozvolu za izvoz robe s dvojnomo namjenom i prijenos takve robe unutar EU-a.

⁽²³⁾ Trenutačno se embargo na oružje u smislu članka 4. stavka 1. točke (b) Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom odnosi na sljedeće zemlje: vidjeti <https://www.sanctionsmap.eu>.

⁽²⁴⁾ <https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

2.3.9. Znakovi upozorenja

Obraćanje pozornosti na znakove sumnjivih upita ili suradnji od ključne je važnosti za suzbijanje rizika od širenja oružja za masovno uništenje, sredstava njihove isporuke te destabilizirajućeg gomilanja konvencionalnog oružja. Preporučuje se da takve sumnje podijelite sa svojom internom kontaktnom točkom zaduženom za usklađenost. U nekim slučajevima dijeljenje informacija s nadležnim tijelom za kontrolu izvoza može biti obvezno prema pravu i propisima EU-a te nacionalnim zakonima i propisima.

Dodatak 3. sadržava popis znakova upozorenja kako bi se istraživačima ili osoblju zaduženom za usklađenost pomoglo u izradi početne procjene primjenjivosti kontrola izvoza robe s dvojnog namjenom. Na tom se popisu znakovi upozorenja grupiraju prema istraživanju, krajnjoj upotrebi i krajnjem korisniku, otpremi te uvjetima financiranja, financija i ugovora. Popis je osobito koristan za robu s dvojnog namjenom koja nije navedena na popisu (kako bi se utvrdilo mogu li se primijeniti sveobuhvatne kontrole). Isto tako, preporučuje se upotreba popisa pri prikupljanju potrebnih informacija tijekom postupka podnošenja zahtjeva za dozvolu za robu s dvojnog namjenom navedenu na popisu.

2.3.10. Kontrola tehničke pomoći

Postoje dvije vrste kontrole tehničke pomoći, jedna koja je uređena Uredbom o robi s dvojnog namjenom i druga koja je uređena nacionalnim pravom u državama članicama EU-a.

Tehnologija u skladu s Uredbom EU-a o robi s dvojnog namjenom može biti u obliku tehničke pomoći kao što su usmene upute, osposobljavanje, prenošenje tehničkih znanja i vještina ili savjetodavnih usluga, među ostalim telefonom ili elektronički. Stoga upute koja se daju kolegi koji radi u istraživačkom institutu treće zemlje mogu predstavljati tehničku pomoć. Tehnička pomoć mora biti dovoljno specifična da postigne tehnološke pragove iz Priloga I. Uredbi EU-a o robi s dvojnog namjenom.

Osim tehnologije s dvojnog namjenom u obliku tehničke pomoći navedene u Prilogu I. Uredbi EU-a o robi s dvojnog namjenom tehnička pomoć obuhvaća svu ostalu tehničku podršku koja se odnosi na popravak, razvoj, proizvodnju, sastavljanje, ispitivanje, održavanje ili bilo koju drugu tehničku uslugu namijenjenu upotrebi povezanoj s razvojem, proizvodnjom, rukovanjem, primjenom, održavanjem, skladištenjem, otkrivanjem, identifikacijom ili širenjem kemijskog, biološkog ili nuklearnog oružja ili drugih nuklearnih eksplozivnih naprava ili razvojem, proizvodnjom, održavanjem ili skladištenjem projektila sposobnih za isporuku takvog oružja ili povezanih s vojnim krajnjim upotrebama na odredištima koja su pod embargom na oružje.

2.3.11. Kontrole izvoza i mjere ograničavanja (sankcije)

Zabrane i ograničenja nameću se i kontrolama izvoza i sankcijama. Kontrole izvoza usmjerene su na robu koja (ni) je navedena na popisu i provjeru izvoza na pojedinačnoj osnovi, a sankcije primarno na zabrane putovanja, zamrzavanja imovine i zabrane stavljanja na raspolaganje gospodarskih resursa određenim osobama i subjektima i/ili sektorske mjere (kao što su ograničavanje određene robe i usluga na određene zemlje (u nekim slučajevima na sve krajnje korisnike u određenoj zemlji)). U ovim smjernicama ne navode se posebne informacije o sankcijama EU-a.

Pregled svih važećih sankcija EU-a u ovom trenutku i popis određenih osoba i subjekata dostupan je na Karti sankcija EU-a: <https://www.sanctionsmap.eu/>.

Opće informacije o sankcijama EU-a dostupne su na https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions_en.

Dodatne smjernice mogu biti dostupne na nacionalnoj razini.

2.3.12. Najčešća pitanja

Tko je izvoznik prema Uredbi EU-a o robi s dvojnog namjenom?

Definicijom izvoznika obuhvaćene su i fizičke i pravne osobe. To znači da izvoznik može biti istraživač u svoje ime ili istraživačka organizacija u ime istraživača. Definicija izvoznika primjenjuje se na izvozne postupke, ali i na sve kontrolirane aktivnosti iz Uredbe EU-a o robi s dvojnog namjenom, uključujući prijenose unutar EU-a za robu navedenu u Prilogu IV. Istraživačka organizacija interno odlučuje o tome tko će se prijaviti za dozvolu.

Trebalo bi imati na umu da se identifikacija izvoznika razlikuje od identifikacije izvoza. Kad gostujući istraživač iz treće zemlje dobije pristup, na primjer, kontroliranoj tehnologiji na sveučilišnom kampusu unutar carinskog područja Unije, to nije izvoz. Kad se taj istraživač vrati u svoju treću zemlju i sa sobom donese kontroliranu tehnologiju, tad se odvija izvoz za koji je potrebna odobrena i valjana dozvola. Dakle, prije tog izvoza potrebno je podnijeti zahtjev za dozvolu. Zahtjev za dozvolu mora podnijeti posljednja osoba unutar carinskog područja Unije koja odlučuje o prijenosu kontrolirane tehnologije izvan EU-a. Svaka država članica EU-a odlučuje tko može podnijeti taj zahtjev za dozvolu. To može biti gostujući istraživač iz treće zemlje, ali u mnogim slučajevima on će morati imati predstavnika s poslovnim nastanom u carinskom području Unije. Bez obzira na to tko je izvoznik, do kršenja kontrola izvoza dolazi kad ta kontrolirana tehnologija napusti carinsko područje Unije bez odobrene i valjane dozvole.

Ako se u publikaciji navodi kontrolirana tehnologija, moraju li autor, sveučilište ili znanstveni izdavač podnijeti zahtjev za dozvolu?

U tom slučaju najvažnije je da fizička ili pravna osoba podnese zahtjev za dozvolu i tako djeluje u svojstvu izvoznika. O internoj politici ili ugovoru između autora publikacije i znanstvenog izdavača ovisi tko će biti ta osoba. Ako izdavač ima sjedište izvan EU-a, tad posljednja osoba unutar EU-a koja odlučuje o prijenosu kontrolirane tehnologije izvan EU-a mora podnijeti zahtjev za dozvolu.

Može li zaposlenik istraživačke organizacije koji putuje u službeni posjet u inozemstvo daljinski pristupiti kontroliranoj tehnologiji ili softveru na poslužitelju istraživačke organizacije s poslovnim nastanom u EU-u?

Zaposlenici koji tijekom službenog posjeta u inozemstvu pristupaju kontroliranoj tehnologiji ili softveru u pravilu prije putovanja moraju podnijeti zahtjev za dozvolu. Neke države članice EU-a ⁽²⁵⁾ u tom slučaju ključnom odrednicom smatraju hoće li kontroliranoj tehnologiji ili softveru pristupiti druge osobe (osim zaposlenika) u inozemstvu.

Tko mora podnijeti zahtjev za dozvolu u slučaju istraživačkog konzorcija s partnerima u više država članica EU-a i partnerima iz trećih zemalja?

Izvoznik, a time i onaj koji mora podnijeti zahtjev za dozvolu, jest ugovorni partner primatelja u trećoj zemlji i ovlašten je odrediti slanje ili prijenos robe iz carinskog područja EU-a (za robu iz Priloga I.). Drugim riječima, sam partner u konzorciju ili voditelj konzorcija možda će morati zatražiti dozvolu prije slanja robe s dvojnog namjenom. To ovisi o ugovornom odnosu između partnera u konzorciju i voditelja konzorcija.

ODJELJAK 3.

Uspostavljanje ili preispitivanje programa unutarnje usklađenosti za istraživanja koja uključuju robu s dvojnog namjenom

Svaki program unutarnje usklađenosti namijenjen je sustavnom rješavanju i ublažavanju jedne ili više vrsta rizika kako bi se osigurala usklađenost sa zakonskim obvezama ili dobrovoljnim obvezama organizacije.

Potrebni su vrijeme i trud da bi se u istraživačkom okruženju uspostavile mjere za usklađivanje sa zakonima i propisima o kontrolama izvoza.

U sljedećem odjeljku navedeni su svi glavni elementi koje bi istraživačka organizacija trebala razmotriti pri oblikovanju ili preispitivanju svojeg sustava unutarnje usklađenosti izvoza robe s dvojnog namjenom.

⁽²⁵⁾ Pogledajte Dodatak 9. za podatke za kontakt nadležnih tijela ili se obratite službeniku zaduženom za usklađenost unutar vaše istraživačke organizacije kako biste utvrdili kakva je situacija u vašoj državi članici EU-a.

3.1. Procjena rizika

Pri razmatranju odnose li se na nju i u kojoj mjeri kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom istraživačka organizacija treba provesti početnu procjenu rizika ispitivanjem sljedećih parametara: ⁽²⁶⁾

1. predmet svojih aktivnosti (npr. discipline i područja istraživanja u kojima djeluje). Pregled područja istraživanja na koja će najvjerojatnije utjecati kontrole izvoza dostupan je u Dodatku 1.;
2. vrsta i opseg tih aktivnosti (npr. terenska istraživanja, učenje na internetu i na daljinu te opseg međunarodne suradnje i udio stranog vlasništva u aktivnostima);
3. trenutni status institucionalnih politika i standardiziranih postupaka (npr. vrsta organizacijske strukture, postojeće mjere ublažavanja sigurnosnih rizika i prevladavajući stavovi osoblja).

Ti se parametri moraju ocijeniti prema zakonskim obvezama utvrđenima u zakonima o kontrolama izvoza u EU-a i na nacionalnoj razini ⁽²⁷⁾. Na kraju te početne procjene rizika istraživačka organizacija moći će utvrditi svoj poseban profil rizika za robu s dvojnomo namjenom. To će joj pomoći da postane svjesna dijelova svojih istraživačkih aktivnosti koji trebaju biti obuhvaćeni programom unutarnje usklađenosti (područje primjene sustava unutarnje usklađenosti izvoza) i usmjeri taj program na svoje posebne okolnosti (npr. struktura, institucionalni postupci i raspoloživi resursi).

Početna procjena rizika ključna je za osmišljavanje i provedbu mjera programa unutarnje usklađenosti koje su djelotvorne, razmjerne i prilagođene posebnom profilu organizacije. Često je bolje prvo se pozabaviti aktivnostima/područjima istraživanja za koja je potrebno neposredno djelovanje i onima za koja se lako može utvrditi da uključuju robu s dvojnomo namjenom. Nakon toga program unutarnje usklađenosti može se proširiti na dodatne rizike i robusnije postupke ublažavanja. Uvođenje mjera unutarnjeg usklađivanja za robu s dvojnomo namjenom u postojeće institucionalne politike i postupke često je ključ postizanja djelotvornosti i sinergije.

Istraživačke organizacije trebale bi razmotriti dinamično pravno i istraživačko okruženje u kojem bi se rizici trebali redovito utvrđivali ili ponovno procjenjivati, a mjere unutarnjeg usklađivanja ovisile bi o razvoju kontrolnih popisa i aktivnostima koje istraživačke organizacije svaki put poduzimaju. Naime, temeljitija evaluacija i ocjena materijala, opreme, softvera i tehnologije koji su uključeni u istraživanje ili su proizvedeni u okviru istraživanja odvija se u okviru „procesa i postupaka provjere izvoza“, kako je objašnjeno u temeljnom elementu 4.

3.2. Temeljni elementi programa unutarnje usklađenosti

Ovaj se odjeljak temelji na Preporuci Komisije (EU) 2019/1318 od 30. srpnja 2019. o programima unutarnjeg usklađivanja za kontrole trgovine robom s dvojnomo namjenom u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 428/2009.

U njemu su temeljni elementi programa unutarnje usklađenosti prilagođeni kako bi bili prikladniji za upotrebu u kontekstu istraživanja. Ta se prilagodba temelji na povratnim informacijama istraživačke zajednice, a objašnjena je u sljedećim pododjeljcima:

1. Predanost visokog rukovodstva postizanju usklađenosti
2. Organizacijska struktura, odgovornosti i resursi
3. Osposobljavanje i podizanje razine osviještenosti
4. Proces i postupci provjere izvoza
5. Pregled uspješnosti, revizije, izvješćivanje i korektivne radnje
6. Vođenje evidencije i dokumentacija
7. Fizička sigurnost i sigurnost informacija

U Dodatku 4. nalazi se kontrolni popis za svaki temeljni element, za pomoć u razvoju novog ili preispitivanju postojećeg programa unutarnje usklađenosti u kasnijoj fazi.

⁽²⁶⁾ C. Charatsis, *Interferences between non-proliferation and science: 'exporting' dual-use know-how and technology in conformity with security imperatives* (Interferencije između neširenja i znanosti: „izvoz“ znanja i iskustva i tehnologije s dvojnomo namjenom u skladu s ciljevima sigurnosti), Ured za publikacije Europske unije (Zajednički istraživački centar – Europska komisija i Sveučilište u Liègeu), prosinac 2017., str. 153.–155. Vidjeti i poglavlje 8. iste publikacije za primjer početne procjene rizika u istraživačkom okruženju.

⁽²⁷⁾ Pregled obveza povezanih s kontrolama izvoza na razini EU-a nalazi se u odjeljku 2. ovih smjernica.

3.2.1. Predanost visokog rukovodstva postizanju usklađenosti

Predanost i potpora visokog rukovodstva za program unutarnje usklađenosti važni su i iz simboličkih i iz praktičnih razloga. Izjavom o predanosti postizanju usklađenosti sa zakonom o kontrolama izvoza koju objavi najviše rukovodeće tijelo/funkcija organizacije može se povećati informiranost osoblja, takve mjere usklađivanja mogu dobiti na težini, a ljudski i tehnički resursi ostalih odjela organizacije mogu se poboljšati.

Što se očekuje od istraživačkih organizacija?

Predanost visokog rukovodstva u svakoj organizaciji služi za povećanje legitimnosti mjera usklađivanja i stvaranje ili poboljšanje organizacijske kulture koja pogoduje načelima kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom. U istraživačkom okruženju predanost visokog rukovodstva nužna je kako bi se potaknulo i aktivno podržalo uvođenje programa unutarnje usklađenosti.

S obzirom na to da je organizacijska struktura istraživačkih organizacija, a posebno sveučilišta, često decentralizirana, moglo bi biti korisno razmotriti izražavanje predanosti na razini odjela, fakulteta ili škole (npr. različiti dekani fakulteta/škola). Takav pristup može biti posebno važan za organizacije koje imaju samo nekoliko odjela na koje se potencijalno mogu odnositi kontrole izvoza.

Taj se element ostvaruje pisanom izjavom i potporom visokog rukovodstva, što će rezultirati odgovarajućim organizacijskim, ljudskim i tehničkim resursima za program unutarnje usklađenosti organizacije. Takvom izjavom o predanosti sve relevantno osoblje poziva se na poštovanje relevantnih zakona i propisa EU-a i države članice te poduzimanje potrebnih mjera opreza pri upotrebi kontroliranih ulaznih podataka ili ostvarivanju rezultata istraživanja koji su osjetljivi i koje bi se moglo kontrolirati.

Koji su koraci obuhvaćeni?

Izradite izjavu o preuzimanju obveze u kojoj se navodi da je osoblje (znanstveno i administrativno) dužno pridržavati se svih zakona i propisa EU-a i države članice o kontroli izvoza robe s dvojnog namjenom primjenom mjera ublažavanja predviđenih u politikama i postupcima organizacije. Navedite moguće posljedice incidenata povezanih s neusklađenošću za uključenu organizaciju i pojedince.

Jasno i redovito komunicirajte o izjavi o preuzimanju obveze sa svim osobljem na koje se ona može odnositi (kao i s osobljem koje ne sudjeluje u kontroli izvoza robe s dvojnog namjenom) kako biste poboljšali informiranost i promicali kulturu poštovanja zakona i propisa o kontroli izvoza robe s dvojnog namjenom.

Razmotrite upotrebu svih dostupnih sredstava (elektroničkih ili tiskanih) za objavljivanje izjave i izvora informacija o internim postupcima usklađivanja organizacije ⁽²⁸⁾.

3.2.2. Organizacijska struktura, odgovornosti i resursi

Svaka je istraživačka organizacija jedinstvena, stoga ne postoji samo jedan način organiziranja postupaka usklađivanja i dodjele odgovarajućih odgovornosti. Međutim, dobro definiran skup postupaka i odgovornosti za usklađenost izvoza može pomoći organizaciji da ostvari ciljeve usklađenosti i poboljša svoj model upravljanja u cjelini.

Što se očekuje od istraživačkih organizacija?

U okviru istraživanja postoje različite vrste odgovornosti koje treba uzeti u obzir. Takve će odgovornosti obično dijeliti i administrativno i znanstveno osoblje.

⁽²⁸⁾ Istraživačke organizacije mogle bi razmisliti i o objavljivanju izjave na javnim i internim internetskim stranicama te u kodeksima ponašanja i pravilnicima o osoblju kako bi informirale osoblje o važnosti kontrole trgovine i troškovima neusklađenosti za istraživačku zajednicu i sveučilište.

Prva vrsta odgovornosti odnosi se na sveukupnu odgovornost za provođenje politika praćenja usklađenosti organizacije, koja je na rukovodstvu organizacije. Ta bi odgovornost mogla podrazumijevati odobravanje zahtjeva za dozvolu, nadzor nad dodjelom odgovarajućih resursa za usklađenost i osiguravanje redovitih preispitivanja i ažuriranja uspostavljenih mjera usklađivanja. U nekim državama članicama za to mora biti odgovoran član visokog rukovodstva.

Druga vrsta odgovornosti zahtijeva uspostavljanje funkcije praćenja usklađenosti izvoza odgovorne za razvoj i/ili provedbu mjera usklađivanja organizacije. Zadaci te funkcije mogu obuhvaćati odgovaranje na upite o kontrolama izvoza, odlučivanje o tome je li zahtjev za dozvolu relevantan i koje su mjere ublažavanja nužne za određenu aktivnost. Funkcija kontrola izvoza može pomoći osoblju da razumije uvjete za dozvolu, primijeni provjere dubinske analize i vodi odgovarajuće evidencije.

Tu odgovornost obično preuzima odjel koji ima iskustva u ispunjavanju zakonskih obveza i interakciji s osobljem organizacije i vanjskim suradnicima ⁽²⁹⁾. U organizaciji bi trebala postojati barem jedna osoba kojoj je povjerena usklađenost izvoza. Ako je moguće, funkcija kontrola izvoza ne bi trebala biti u sukobu interesa. Osim toga, trebala bi imati izravan pristup visokom rukovodstvu i obvezu da ga izvješćuje.

Osim toga, moglo bi biti potrebno imenovati kontaktne točke u različitim odjelima organizacije, koje mogu informirati, usmjeravati administrativno i znanstveno osoblje kad god se pojavi relevantan problem i, prema potrebi, uputiti upite i zahtjeve funkciji kontrola izvoza.

Treća vrsta odgovornosti odnosi se na provedbu praktičnih koraka koje mora poduzeti znanstveno osoblje kako bi se osigurala usklađenost sa zahtjevima organizacije u pogledu usklađenosti. Ta funkcija uključuje zadatke kao što su utvrđivanje projekata za koje je potrebna dozvola, provjere krajnje upotrebe/krajnjeg korisnika i poduzimanje propisanih mjera ublažavanja i odobrenja tijekom izvođenja istraživačkih aktivnosti. Iako se sve relevantno osoblje u svojem radu mora pridržavati postupaka usklađivanja organizacije, obično je voditelj projekta odgovoran za utvrđivanje osjetljivih projekata i primjenu potrebnih provjera. To je često osoba koja osigurava financiranje i koordinira projekt u organizaciji, a u nekim istraživačkim kontekstima naziva se i glavnim ispitivačem.

Administrativno osoblje (npr. iz odjela za nabavu i pravnog odjela) može nadgledati određene zadatke usklađenosti kako je predviđeno politikama praćenja usklađenosti. Takvo osoblje može biti dio funkcije praćenja usklađenosti izvoza ili samo blisko surađivati s njom.

Administrativno osoblje moglo bi moći utvrditi probleme koje istraživačko osoblje nije uvidjelo. Na taj način osposobljeno administrativno osoblje moglo bi djelovati i u nadzornoj ulozi ako druge zaštitne mjere nisu uspješne ⁽³⁰⁾.

U Dodatku 6. navode se dva primjera moguće organizacijske strukture za usklađivanje u istraživačkim okruženjima.

Koji su koraci obuhvaćeni?

Utvrdite koji su dijelovi vaše organizacije relevantni za usklađenost kontrola izvoza. Utvrdite i imenujte jednu ili više osoba s ukupnom odgovornošću, a barem jednoj osobi dodijelite funkciju praćenja usklađenosti izvoza. Ovisno o potrebama organizacije ta će osoba možda morati obavljati samo zadatke povezane s kontrolom izvoza robe s dvojnog namjenom na nepuno radno vrijeme.

⁽²⁹⁾ Ovisno o strukturi organizacije iskustvo u rješavanju takvih zadataka najvjerojatnije će imati „ured za usklađenost“, „pravni odjel“, „ured za istraživanje“, „odjel za sigurnost“ ili „ured za prijenos tehnologije“. Navedeni konkretni pojmovi prijedlozi su koje često upotrebljavaju razne istraživačke organizacije. Popis primjera odjela nije potpun.

⁽³⁰⁾ Na primjer, osposobljeno administrativno osoblje pri obradi ugovora i sporazuma može utvrditi ugovorne zahtjeve koji potencijalno mogu predstavljati problem povezan s kontrolama izvoza (npr. ograničenja pristupa rezultatima istraživanja), upućivati na osjetljive teme primijenjenih istraživanja i/ili predstavljati sumnje povezane s krajnjim korisnicima/krajnjim upotrebama i uključena odredišta/nacionalnosti. Isto tako, uprava se može susresti s nedosljednostima s uvjetima izvoznih dozvola ili drugim zahtjevima programa unutarnje usklađenosti tijekom izvođenja projekata i istraživačkih aktivnosti te ih prijaviti funkciji praćenja usklađenost izvoza.

Razmotrite sve vrste odgovornosti i funkcije povezane s usklađenošću. Definirajte jasne procese i odgovornosti za administrativno i znanstveno osoblje. Započnite s odjelima koji provode istraživanja u kritičnom području, a zatim nastavite s drugim manje osjetljivim odjelima kako se vaš sustav usklađenosti bude razvijao. Nemojte zaboraviti definirati delegiranje ovlasti (npr. u slučaju bolesti ili odmora) i pričuvne funkcije kad god je to moguće.

Osigurajte da se programu unutarnje usklađenosti dodijele odgovarajući resursi i uzmite u obzir znanje i vještine potrebne za pravnu i tehničku stručnost. Preporučuju se pisani opisi radnih mjesta.

Budite spremni u potpunosti iskoristiti stručnost i iskustvo već dostupno u različitim dijelovima organizacije. Posavjetujte se s kolegama iz različitih odjela (npr. odjel za nabavu, odjel za sigurnost i pravni odjel) o tome kako zahtjeve za usklađenost izvoza uklopiti u postojeće politike i procedure. Razmislite o uspostavi internetskih alata i postupaka zajedno s informatičkom podrškom kako biste olakšali provedbu mjera unutarnjeg usklađivanja.

Kodificirajte politike i postupke organizacije za praćenje usklađenosti izvoza, uključujući glavni lanac odgovornosti u priručnicima/vodičima i stavite ih na raspolaganje organizaciji na internetu ili u tiskanom obliku. Pokušajte se izražavati što preciznije i jasnije. Razmislite o uključivanju primjera i praktičnih slučajeva kao što su oni navedeni u ovim smjernicama ili u nacionalnim izvorima.

Pazite da znanstveno i administrativno osoblje zna koji postupak treba slijediti i tko je kontaktna točka kad god se pojavi pitanje kontrole izvoza.

3.2.3. Osposobljavanje i podizanje razine osviještenosti

Osposobljavanje i podizanje razine osviještenosti važan su element svakog programa unutarnje usklađenosti i treba ih prilagoditi specifičnoj situaciji istraživačke organizacije. Podizanje razine osviještenosti smatra se prvim korakom u omogućivanju znanstvenom i administrativnom osoblju da razumije sigurnosne rizike i ispuni svoje odgovornosti u skladu sa zakonom o kontroli izvoza i programom unutarnje usklađenosti organizacije. Osposobljavanje uključuje specijalizirane tečajeve prilagođene funkcijama i osoblju u organizaciji na koje utječu kontrole izvoza.

Što se očekuje od istraživačkih organizacija?

Istraživačke organizacije trebaju razmotriti inicijative za podizanje razine osviještenosti i osposobljavanje na različitim razinama, na različite načine i s različitim ciljevima.

Prvo, opći uvod u probleme kontrole izvoza za sve potencijalno relevantno istraživačko osoblje i studente važan je za informiranje i promicanje kulture odgovornosti u cijeloj organizaciji. To se može postići uključivanjem upućivanja na ciljeve kontrole izvoza i srodnih internih mjera u kodekse ponašanja, na internetske stranice o etici i integritetu istraživanja, kao i u redovite tečajeve opće sigurnosti i zaštite ⁽³¹⁾.

Drugo, trebalo bi razviti opće aktivnosti osposobljavanja i podizanja razine osviještenosti za znanstveno osoblje koje dolazi iz odjela organizacije za koje je u početnoj procjeni rizika i naknadnim ponovnim procjenama utvrđeno da su relevantni za kontrole izvoza. Cilj je takvih osposobljavanja upoznati osoblje sa zahtjevima za kontrolu izvoza i osigurati da može poduzeti potrebne radnje kad se pojave problemi ili razlozi za zabrinutost u oblikovanju, planiranju i izvođenju istraživanja.

Treće, trebalo bi provesti ciljano osposobljavanje za administrativno osoblje koje se bavi provedbom različitih internih postupaka kontrole, kao što su oni koji se odnose na sigurnost, nabavu, prijenos tehnologije, ugovore i suradnju u istraživanju. Isto tako, trebalo bi organizirati specijalizirano osposobljavanje za istraživačko osoblje na koje redovito utječe provedba kontrole izvoza zbog njihova sudjelovanja u osjetljivim projektima za koje su potrebne posebna pozornost i mjere kontrole.

⁽³¹⁾ Istraživačka organizacija, a posebno sveučilište, mogli bi poduzeti daljnje inicijative kako bi u programe najosjetljivijih disciplina uključili odjeljak za informiranje o pitanjima neširenja i kontrole izvoza.

Istraživačka organizacija može provoditi vrlo različite vrste istraživanja, a popisi kontrola izvoza robe s dvojnomo namjenom odnose se na širok spektar robe i tehnologija. To podrazumijeva potrebu za razmatranjem razvoja materijala za osposobljavanje i pristupa prilagođenih publici iz različitih odjela, različite stručnosti i podrijetla.

S obzirom na dinamičnu prirodu zakona o kontrolama izvoza i kretanja u tom području, osposobljavanje bi se trebalo provoditi svake godine, a osoblje koje ima glavnu odgovornost za rad programa unutarnje usklađenosti trebalo bi redovito ažurirati dostupne alate i informativni materijal.

Provjerite kod svojeg nacionalnog tijela jesu li dostupni dodatni resursi, kao što su pretplata na informativne sesije i biltene, nacionalne smjernice i osposobljavanje.

Koji su koraci obuhvaćeni?

Uvedite obvezno redovito osposobljavanje za sve članove osoblja koji su potencijalno uključeni u aktivnosti povezane s robom s dvojnomo namjenom čiji se izvoz kontrolira kako bi se podigla razina osviještenosti o pitanjima kontrole izvoza i uvela kultura odgovornosti u cijeloj organizaciji.

Kad je moguće, upućivanja na mjere i zahtjeve za usklađenost izvoza uključite u postojeće inicijative za osposobljavanje, kao što su uvodni tečajevi za novozaposleno osoblje. Isto učinite i kad je riječ o propisima o osoblju i didaktičkom materijalu koji se već primjenjuje.

Kroz alate za podizanje razine osviještenosti (npr. sheme odlučivanja, intranetske stranice, informacije i bilješke u relevantnim postupcima kontrole izvoza) sve relevantno osoblje informirajte o svim internim politikama i mjerama za kontrolu izvoza. Iskoristite materijale koji sadržavaju informacije o relevantnim propisima EU-a o kontroli izvoza robe s dvojnomo namjenom, kontrolnim popisima i mjerama ograničavanja, kao i nacionalnim mjerama i embargima. Razmotrite mogućnost stavljanja na raspolaganje korisničkih alata (razvijenih interno ili dobivenih iz vanjskih izvora) zainteresiranom osoblju kako biste olakšali navigaciju kroz pravne dokumente i njihova ažuriranja. Ako je moguće, razmislite o prilagođenim osposobljavanjima za administrativno i znanstveno osoblje.

Po potrebi valja razmotriti mogućnost korištenja prilika za nacionalno ili EU-ovo osposobljavanje za kontrolu izvoza robe s dvojnomo namjenom.

U programe osposobljavanja ili podizanja razine osviještenosti o izvozu uvrstite iskustva stečena u okviru pregleda uspješnosti, revizija, izvještavanja i korektivnih radnji. Osim toga, uzmite u obzir sve nalaze koji upućuju na nedovoljno funkcioniranje postojećih mjera usklađivanja.

3.2.4. Proces i postupci provjere izvoza

Taj element sadržava interne mjere koje bi organizacija trebala provesti kako bi spriječila izvoz bez potrebne dozvole ili izvoz koji krši bilo koje relevantno ograničenje ili zabranu izvoza.

Postupkom provjere izvoza prikupljaju se i analiziraju relevantne informacije koje se odnose na sljedeće aspekte: klasifikacija robe, procjena rizika aktivnosti, utvrđivanje i primjena dozvole i postupci nakon izdavanja dozvole. Sljedeći korake u nastavku istraživačka organizacija treba osmisliti i provoditi postupak provjere izvoza uzimajući u obzir različite vrste poduzetih aktivnosti, postojeće institucionalne politike i postupke te posebne izazove povezane s profilom rizika organizacije.

Što se očekuje od istraživačkih organizacija?

Postupak provjere izvoza neizostavan je element mjera unutarnjeg usklađivanja organizacije. Taj element moraju zajednički provoditi administrativno i znanstveno osoblje jer njihove uloge u usklađivanju međusobno pojačavaju učinak na rad programa unutarnje usklađenosti. Cilj je uspostaviti postupke provjere kojima se određuju koraci za poštovanje zakona o kontroli izvoza i politika unutarnje kontrole organizacije. Ovisno o opsegu i osjetljivosti poduzetog istraživanja postupak kontrolne provjere izvoza može biti relevantan za nekoliko aktivnosti:

— izvoz robe (putem materijalnih sredstava prijenosa),

- sklapanje ugovora (prije svega s međunarodnim partnerima) ⁽³²⁾,
- patentiranje rezultata istraživanja ili izdavanje dozvole za njih,
- objavljivanje (npr. članci, materijali za konferencije, softver),
- elektronički prijenosi (uključujući stavljanje robe na raspolaganje na internetu),
- zapošljavanje osoblja i primanje posjetitelja (uglavnom povezano sa sankcijama),
- putovanje u inozemstvo.

Istraživačka organizacija može razmotriti prilagodbu svojih institucionalnih politika i postupaka koji se odnose na sve spomenute aktivnosti uvođenjem provjera i potvrda kontrola izvoza. Istraživački instituti koji nisu u sklopu sveučilišta većinom imaju centralizirane postupke koji se mogu prilagoditi takvim postupcima provjere i ublažavanja. Sveučilišta mogu odabrati isti pristup prilagođen svojim potrebama.

U istraživačkoj organizaciji, a posebno na sveučilištu, aktivnosti za koje se kontrolira izvoz mogu se odvijati u kontekstu službene suradnje s vanjskim partnerima i neslužbene razmjene. U potonjem slučaju razmjene se mogu odvijati uglavnom na razini pojedinačnih istraživača. Stoga će se u postupku provjere izvoza razmatrati obje mogućnosti i uvesti postupci provjera za utvrđivanje toga podrazumijeva li određena istraživačka aktivnost „izvoz” kontrolirane robe.

Pojedinačni istraživači moraju biti sposobni prepoznati i prijaviti probleme kontrola izvoza tijekom istraživanja. To se može ostvariti primjenom generičkih alata kao što su stabla odlučivanja koja vode istraživače kroz korake koje treba poduzeti u utvrđivanju mogućih problema s izvozom ⁽³³⁾. Osim toga, u institucionalne procese mogu se uvesti ciljani postupci i provjere kojima se odobravaju prethodno spomenute aktivnosti. Primjerice, istraživačka organizacija može u svoj internetski sustav za odobravanje putovanja u inozemstvo unijeti informativnu bilješku i zahtjev da istraživači provedu kontrolu izvoza prije podnošenja zahtjeva ⁽³⁴⁾.

Nadalje, postupci provjere izvoza trebali bi biti uključeni u fazu planiranja istraživačkog projekta i prije sklapanja službenog sporazuma s drugim partnerskim organizacijama. Već u toj fazi definicije ciljeva projekta i izvora financiranja mogu imati implikacije sa stajališta izvozne kontrole.

Pitanje kontrole izvoza može se pojaviti u različitim fazama projekta. U nekim slučajevima dozvola za kontrolu izvoza može postati relevantna tek u završnoj fazi istraživačkog projekta, kad istraživačka organizacija/istraživač odluči s trećim stranama podijeliti rezultate čiji se izvoz kontrolira, na primjer putem sporazuma o licenciranju. Time se ističe važnost uvođenja provjera kontrola izvoza u različite institucionalne postupke.

U drugim situacijama, posebno onima koje uključuju suradnju s međunarodnim partnerima, istraživanje može podrazumijevati otkrivanje osjetljivih tehnologija i pošiljku rezultata čiji se izvoz kontrolira u različitim fazama projekta. Stoga je za projekte koji su označeni kao osjetljivi prikladno dodati provjere kontrola izvoza i mjere ublažavanja tijekom cijelog trajanja projekta. To je važno navesti u sporazumu potpisanom s drugim organizacijama.

U svim spomenutim slučajevima za postupke provjere izvoza koji će se uspostaviti uzimaju se u obzir sljedeći aspekti:

- razvrstavanje robe, uključujući softvera i tehnologije,
- procjena rizika aktivnosti,
- provjere osjetljivih odredišta i subjekata ili odredišta i subjekata koji podliježu embargu ili sankcijama ⁽³⁵⁾,

⁽³²⁾ To uključuje sporazume o financiranju i suradnji u okviru ugovora, memorandume o razumijevanju itd.

⁽³³⁾ Takav alat mogao bi se objaviti na internetu, na internim internetskim stranicama organizacije, na primjer u odjeljku koji se odnosi na integritet istraživanja ili poštovanje propisa o sigurnosti i zaštiti. Mogao bi biti koristan i za podizanje razine osviještenosti.

⁽³⁴⁾ Priznaje se da nisu sve istraživačke organizacije uspostavile institucionalne politike za odobravanje svih aktivnosti koje potencijalno predstavljaju rizik za kontrolu izvoza. Osim toga, neslužbene razmjene i suradnje obično se ne odobravaju institucionalnim mehanizmom.

⁽³⁵⁾ Osjetljiva odredišta i subjekti ne podliježu embargu ili sankcijama, ali isporuka ili prijenos (određene) robe s dvojnomo namjenom njima može biti kritična u pojedinačnim slučajevima, na primjer zbog pitanja širenja oružja ili ljudskih prava. Vlade država članica mogu primijeniti vlastiti pristup po tom pitanju. Ako ste u nedoumici, obavezno se obratite svojem nadležnom tijelu.

- provjera deklarirane krajnje upotrebe i uključenih strana,
- provjera rizika od zlouporabe,
- sveobuhvatne kontrole za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu.

Ako se na temelju rezultata razvrstavanja robe i procjene rizika aktivnosti zaključi da je aktivnost kontrolirana, treba uzeti u obzir dodatne aspekte u nastavku:

- utvrđivanje koja je dozvola potrebna (npr. za izvoz, brokering, prijenos i provoz), kao i zahtjev za takvu dozvolu, i ⁽³⁶⁾
- kontrole nakon izdavanja dozvole, uključujući kontrolu pošiljke i usklađenost s uvjetima dozvola.

U ograničenom broju slučajeva moglo bi se utvrditi da se organizacija ili pojedinačni istraživač moraju suzdržati od određene aktivnosti ili da projekt ili angažman sa suradničkom organizacijom ne može provesti. Na primjer, to može biti slučaj kad se uključena strana nalazi na popisu ograničenja pod sankcijama ili kad organizacija smatra da je rizik od rezultata istraživanja koji se primjenjuju u zlonamjerne svrhe u trećoj zemlji visok. Isto tako, nadležno tijelo može odbiti (tj. odbaciti) zahtjev za izvozu dozvolu u skladu s mjerodavnim zakonom o kontrolama izvoza, npr. ako procjenom utvrdi rizik od širenja.

U slučaju dvojbe ili sumnje tijekom postupka provjere izvoza, osobito u pogledu ishoda provjere deklarirane krajnje upotrebe i uključenih strana ili rizika od zlouporabe, savjetujte se s nadležnim tijelom u državi članici EU-a u kojoj vaša organizacija ima poslovni nastan.

Koji su koraci obuhvaćeni?

Uspostavite postupke provjere izvoza koji vašoj organizaciji omogućuju da izvrši procjenu rizika koja se odnosi na sve različite potencijalno osjetljive aktivnosti i izvore rizika. Tim će se postupcima pojedinačnim istraživačima, studentima, voditeljima projekata i administrativnom osoblju omogućiti da doprinesu procjeni rizika izvoza koji se odnose na aktivnosti organizacije.

Kad je moguće, svoje institucionalne politike i postupke prilagodite provjerama kontrola izvoza za potencijalno osjetljive aktivnosti (otprema, sklapanje ugovora, objavljivanje, dijeljenje putem interneta itd.) i omogućite mjere ublažavanja za projekte označene kao osjetljive.

Razmislite o primjeni generičkih alata za procjenu rizika (npr. dijagrami toka) ⁽³⁷⁾, tehnika rudarenja podataka ⁽³⁸⁾ i drugog softvera za provjeru robe, projekata i povezanih aktivnosti prema popisima za kontrole izvoza i popisima ograničenih subjekata i odredišta.

Razvrstavanje robe

Ovim aspektom postupka provjere nastoji se shvatiti pripada li roba koja se upotrebljava ili izrađuje u okviru istraživanja području primjene kontrolnog popisa ili hoće li istraživački projekt doći u dodir s kontroliranom robom.

⁽³⁶⁾ Napominjemo da su u odjeljku 2.3.7. navedene različite vrste dozvola koja se mogu primijeniti na određenu aktivnost. Ovisno o odredištima i robom povezanim s kontroliranom aktivnošću istraživačka organizacija može primijeniti pojednostavnjene postupke za izdavanje dozvole kao što su oni predviđeni u okviru EUGEA-â.

⁽³⁷⁾ Primjer dijagrama toka zahtjeva za dozvolu za izvoz i prijenose robe s dvojnomo namjenom unutar EU-a nalazi se u Dodatku 5. Organizacije mogu razmisliti o razvoju vlastitih dijagrama toka i internetskih alata koji najbolje odgovaraju njihovim potrebama.

⁽³⁸⁾ Europska komisija razvila je alat za rudarenje teksta koji istraživačkim organizacijama može pomoći da procijene svoju prijašnju znanstvenu produkciju radi utvrđivanja već proizvedenih i objavljenih članaka, patenata ili ishoda projekata koje financira EU, a koji bi mogli imati potencijalni sadržaj s dvojnomo namjenom. Na taj način istraživačka organizacija može bolje usmjeriti svoje aktivnosti na unutarnju razinu osviještenosti i ojačati svoje mjere usklađivanja. Za više informacija obratite se platformi TIM za dvojnomo namjenu: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/text-mining/tim-dual-use_en.

To se provodi usporedbom tehničkih značajki robe u odnosu na popise EU-a i nacionalne popise za kontrolu robe s dvojnomo namjenom. Ako je primjenjivo, potrebno je utvrditi podliježe li roba ograničavajućim mjerama (sankcije i embargo) koje su nametnuli EU ili država članica EU-a u kojoj vaša organizacija ima poslovni nastan ⁽³⁹⁾.

Imajte na umu da bi softver i tehnologija koji ispunjavaju kontrolne specifikacije mogli biti izuzeti ako se primjenjuju izuzeća za „temeljna znanstvena istraživanja” i „javno vlasništvo” (vidjeti odjeljak 2.3.5.).

Pokušajte utvrditi hoće li predviđeni projekt upotrebljavati kontroliranu robu i ispitati hoće li njegovi doprinosi dosegnuti pragove navedene u kontrolnom popisu. Za projekte za koje je utvrđeno da imaju visok rizik osigurajte provjere izvoza u svim fazama projekta.

Pridajte posebnu pozornost razvrstavanju sastavnih i rezervnih dijelova s dvojnomo namjenom te razvrstavanju softvera i tehnologije s dvojnomo namjenom koji se mogu prenositi elektroničkom poštom ili se mogu staviti na raspolaganje putem usluge u oblaku u inozemstvu.

Iz opreza razmislite o provjeri postoji li roba s dvojnomo namjenom koja spada u područje primjene kontrolnih popisa u laboratorijima i repozitorijima organizacije. Ako postoji, to može biti pokazatelj osjetljivosti kontrole izvoza. Provjerite možete li u svojim zalihama naznačiti je li roba (nova, rabljena ili pričuvna) za dvojnomo namjenu i stoga zahtijeva posebno postupanje u slučaju izvoza.

Posavjetujte se s voditeljima projekata i dostupnim stručnjacima kako biste prikupili informacije o mogućoj zlouporabi vaše robe s dvojnomo namjenom u kontekstu konvencionalnog vojnog oružja ili oružja za masovno uništenje.

Kad surađujete s društvima ili drugim istraživačkim organizacijama, dobra je praksa od njih zatražiti dodatne informacije o tehničkim parametrima i kontrolnom statusu i klasifikaciji materijala, komponenata, podsustava koje vaša organizacija treba upotrebljavati.

Kako se zahtijeva člankom 11. stavkom 9. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom, koji se odnosi na prijenose unutar EU-a, u odgovarajućim dokumentima (ugovor, potvrda narudžbe, faktura ili otpremnica) spomenite da transakcija uključuje robu s dvojnomo namjenom navedenu na popisu i da podliježe kontrolama ako se izvozi iz EU-a.

Procjena rizika aktivnosti

U postupku provjere izvoza uzimaju se u obzir i partneri koji su uključeni u osjetljiv istraživački projekt i svi različiti primatelji kontroliranih rezultata istraživanja, kao i rizik da će ti primatelji takve rezultate primjenjivati u nezakonite svrhe. Popis pitanja o znakovima upozorenja naveden je u Dodatku 3. ovim smjernicama i pomaže u procjeni različitih rizika povezanih s nekom aktivnošću.

Provjere osjetljivih odredišta i subjekata ili odredišta i subjekata koji podliježu embargu ili sankcijama

Pregledajte konsolidirani popis sankcija EU-a ⁽⁴⁰⁾ ili nacionalni popis, ako je dostupan, kako biste bili sigurni da nijedna strana uključena u projekt ili osjetljivu aktivnost ne podliježe mjerama ograničavanja (sankcije i embargo).

Provjera deklarirane krajnje upotrebe i uključenih strana

Upoznajte svoje partnere i razmislite o tome kako namjeravaju primijeniti svoje istraživanje koje uključuje robu s dvojnomo namjenom.

Uzmite u obzir da postoje istraživačke organizacije koje djeluju kao pokriće za vojna istraživanja ili imaju snažne veze sa subjektima u državnom vlasništvu.

⁽³⁹⁾ Karta sankcija EU-a koristan je alat koji može pomoći istraživačkoj organizaciji da utvrdi primjenjiva ograničenja EU-a: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>.

⁽⁴⁰⁾ Pročišćeni popis sankcija EU-a dostupan je na: https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-of-sanctions_en. Vidjeti i prethodnu bilješku o Karti sankcija EU-a.

Zatražite izjavu o krajnjoj upotrebi ako aktivnost uključuje robu s dvojnomo namjenom navedenu na popisu ili ako postoji zabrinutost u pogledu krajnje upotrebe ili korisnika u slučaju robe s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu ⁽⁴¹⁾. Provjerite informacije koje pruža vaše nadležno tijelo u pogledu nacionalnih pravila i zahtjeva o izjavama o krajnjoj upotrebi ⁽⁴²⁾. Imajte na umu da se izjave o krajnjoj upotrebi mogu zatražiti i za dijeljenje kontroliranog softvera i tehnologije.

Obratite pozornost na pokazatelje rizika od zlouporabe i znakove o sumnjivim upitima ili narudžbama.

Provjera rizika od zlouporabe

Obratite pozornost na pokazatelje rizika od zlouporabe i znakove o sumnjivim upitima za suradnju. Možda postoje naznake da će partner robu s dvojnomo namjenom koju vaša organizacija dijeli ili isporučuje upotrebljavati u kontekstu neovlaštenih vojnih istraživanja, u vezi s oružjem za masovno uništenje i sredstvima njihove isporuke ili u druge nezakonite svrhe.

Uzmite u obzir da bi i za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu mogla biti potrebna izvozna dozvola ako navedena provjera krajnje upotrebe i uključenih strana ili provjera rizika od zlouporabe izazivaju određenu zabrinutost u smislu sveobuhvatnih odredbi u članku 4. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom. Obično se ta situacija odnosi na stavke koje imaju tehničke parametre bliske kontroliranim.

Sveobuhvatne kontrole za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu

Postupkom provjere izvoza trebalo bi ocijeniti mogućnost da se roba s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu upotrebljava u vezi s osjetljivom krajnjom upotrebom navedenom u članku 4. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom. Ako istraživač ili istraživačka organizacija znaju ili sumnjaju da aktivnost ili projekt povlače takav rizik, moraju se suzdržati od daljnjeg sudjelovanja u tom istraživanju i odmah obavijestiti nadležna tijela koja će zaključiti je li potreban zahtjev za dozvolu. Za više informacija o primjeni sveobuhvatnih kontrola vidjeti odjeljak 2.3.8.

Utvrđivanje uvjeta za izdavanje dozvole i podnošenje zahtjeva za dozvolu, uključujući za kontrolirane aktivnosti brokeringa, prijenosa i provoza

Nakon razvrstavanja robe i procjene rizika aktivnosti može se zaključiti da je potreban zahtjev za dozvolu.

Prikupite i širite informacije o rasponu vrste dozvola (uključujući individualne, globalne i općenite dozvole) te o kontroliranim djelatnostima (izvoz, brokering, prijenos i provoz) te o postupcima za podnošenje zahtjeva za dozvolu u vezi s primjenjivim kontrolama izvoza robe s dvojnomo namjenom EU-a i nacionalnim kontrolama. Budite svjesni nacionalnih mjera za kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom za druge aktivnosti, kao što je tehnička pomoć. Za više informacija o mogućim zahtjevima za dozvolu vidjeti odjeljak 2.

Razmislite o primjeni pojednostavnjenih postupaka izdavanja dozvola (opće dozvole) za odredišta spomenuta u Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom ili nacionalnim mjerama.

Pobrinite se da sve predmetno osoblje bude upoznato s različitim vrstama dozvola i postupaka koje treba interno slijediti i predati tijelima (tko će se moći prijaviti i koje korake treba slijediti).

⁽⁴¹⁾ Ako vaš partner nije upoznat sa zahtjevom za izjavu o utvrđenoj krajnjoj upotrebi robe, razmotrite mogućnost sastavljanja popratnog dopisa (od jedne stranice) u kojem su objašnjene osnove kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom i u kojemu se navodi da traženi dokument ubrzava podnošenje zahtjeva za dozvolu ili da može biti potreban za primanje dozvole.

⁽⁴²⁾ U članku 12. stavku 4. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom navodi se da izdavanje dozvole može podlijeagati obvezi o dostavljanju izjave o namijenjenoj krajnjoj upotrebi robe. Stoga se informirajte zahtijeva li nadležno tijelo za kontrole izvoza: (1) ispravno popunjenu i potpisanu izjavu o krajnjoj upotrebi za jedno ili više dozvola i (2) sadržava li izjava o krajnjoj upotrebi zaglavljene krajnjeg korisnika/primatelja u zemlji konačnog odredišta. Čak i ako ne postoji nacionalna obveza podnošenja ispravno popunjene i potpisane izjave o namijenjenoj krajnjoj upotrebi robe, ona je korisno sredstvo za provjeru pouzdanosti krajnjeg korisnika/primatelja, a informacije se mogu upotrebljavati kako bi se utvrdilo je li potrebna dozvola za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu ako postoje razlozi za zabrinutost u pogledu u smislu sveobuhvatnih odredbi iz članka 4. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom.

Kontrole nakon izdavanja dozvole, uključujući kontrolu pošiljke i usklađenost s uvjetima dozvola

Prije stvarne isporuke ili prijenosa kontrolirane robe trebalo bi izvršiti završnu provjeru jesu li poduzeti svi koraci u pogledu usklađenosti. To je dobar trenutak da se još jednom provjeri je li roba ispravno razvrstana, jesu li provjereni znakovi upozorenja, jesu li učinkovito provedene provjere subjekata te postoji li valjana dozvola za otpremu. Imajte na umu da se relevantno zakonodavstvo u međuvremenu moglo promijeniti. Primjerice: roba je sad roba s dvojnomo namjenom navedena na popisu ili je krajnji korisnik sad sankcioniran.

Zajamčite da je ostvarena usklađenost s uvjetima dozvole (uključujući izvješćivanje). Imajte na umu da se dozvolom može ograničiti prijenos tehnologije i softvera samo na određene primatelje i razmotrite kako partneri uključeni u osjetljivo istraživanje poštuju takve zahtjeve.

Budite upoznati sa svim izmjenama podataka o organizaciji (kao što su naziv, adresa i pravni status), podataka o krajnjem korisniku i/ili posrednicima te podataka o odobrenoj robi koji mogu utjecati na valjanost vaše dozvole.

3.2.5. Pregled uspješnosti, revizije, izvješćivanje i korektivne radnje

Svaki sustav upravljanja mora biti podvrgnut redovitom pregledu kako bi se utvrdili propusti i operativni nedostaci te na temelju novih informacija, zakonskih zahtjeva i novih najboljih primjera iz prakse prilagodile njegove politike i postupci.

Program unutarnje usklađenosti koji uredno funkcionira obuhvaća jasne postupke izvješćivanja o obavješćivanju i eskalacijskim aktivnostima osoblja ako se sumnja na slučaj neusklađenosti ili je on utvrđen. U okviru dobre strukture usklađenosti znanstveno i administrativno osoblje mora se osjećati samopouzđano i samouvjereno kad u dobroj vjeri postavljaju pitanja ili prijavljuju slučajeve povezane s usklađenosti.

Pregledi uspješnosti, revizije i postupci izvješćivanja osmišljeni su na način da se njima otkrivaju nedosljednosti koje je potrebno razjasniti i preispituju rutinski postupci ako dovode do neusklađenosti ili postoji opasnost da do toga dovedu i poboljšavaju učinkovitost postojećih kontrola.

Što se očekuje od istraživačkih organizacija?

Ovaj temeljni element namijenjen je provjeri svakodnevnog rada na usklađenosti unutar organizacije, razmatranju područja za poboljšanje i reviziji postupaka usklađenosti, ako se to smatra potrebnim. Informacije dobivene tijekom osposobljavanja i podizanja razine osviještenosti te druge postojeće mjere izvješćivanja mogu se uključiti u preispitivanje uspješnosti.

Druga važna sastavnica tog temeljnog elementa jesu revizije koje se provode interno ili ih provodi neovisni revizor radi provjere je li program unutarnje usklađenosti pravilno proveden. Ako je moguće s obzirom na resurse, dobra je poslovna praksa povremeno angažirati vanjskog revizora.

U postupcima izvješćivanja propisuju se koraci (npr. postupak obavješćivanja) koje treba poduzeti na unutarnjoj i vanjskoj razini ako postoji sumnja na neusklađenost ili su utvrđene neusklađenosti.

Konačno, treba poduzeti korektivne radnje kako bi se zajamčilo da se neusklađenost neće ponoviti.

Koji su koraci obuhvaćeni?

Uspostavite kontrolne mehanizme kao dio uobičajenog rada kako biste pratili tijek rada kontrole izvoza unutar organizacije i time zajamčili otkrivanje svih nepravilnosti u ranoj fazi. Primjerice, jedan je pristup primjena načela četiri oka za tehničku klasifikaciju ili rezultat provjere izvoza. Razmotrite ulogu administrativnog osoblja i istraživača u procesu praćenja.

Uspostavite i provodite revizije da biste provjerili kako je osmišljen program unutarnjeg usklađivanja te je li prikladan i djelotvoran.

Revizijom obvezno obuhvatite sve elemente programa unutarnje usklađenosti.

Pobrinite se da se osoblje, uključujući studente, osjeća sigurno i zaštićeno kad u dobroj vjeri postavlja pitanja ili prijavljuje slučajeve povezane s usklađenošću.

Uspostavite postupke za zviždače i eskalaciju kako biste upravljali ponašanjem osoblja ako postoji sumnja na slučajeve neusklađenosti ili se takvi slučajevi utvrde.

U pisanom obliku dokumentirajte sve sumnje na povredu nacionalnog i zakonodavstva EU-a o kontroli izvoza robe s dvojnomo namjenom te povezane korektivne radnje.

Poduzmite korektivne radnje kako biste prilagodili postupke kontrole izvoza ili program unutarnje usklađenosti u skladu s ishodima pregleda uspješnosti, revizije sustava unutarnje usklađenosti ili izvješćivanja. Preporučuje se da te ishode, uključujući preispitivanje postupaka i korektivnih radnji, podijelite s osobljem i rukovodstvom na koje se odnosi. Nakon provedbe korektivnih radnji preporučuje se prema potrebi prilagoditi politike i postupke programa unutarnje usklađenosti i priopćiti promjene unutar organizacije.

Dijalog s vašim nadležnim tijelom može pridonijeti ograničenju štete te mogućim načinima jačanja sustava kontrole izvoza koju provodi istraživačka organizacija.

3.2.6. Vođenje evidencije i dokumentacija

Razmjerno, točno i sljedivo vođenje evidencije o radnjama povezanim s kontrolom izvoza robe s dvojnomo namjenom od ključne je važnosti za nastojanja vašeg društva u pogledu postizanja usklađenosti. Sveobuhvatan sustav vođenja evidencije pomoći će istraživačkoj organizaciji da se uskladi s EU-ovim i nacionalnim zahtjevima za čuvanje dokumentacije ⁽⁴³⁾, preispita i poboljša mjere usklađivanja te će olakšati suradnju s nadležnim tijelima u slučaju istrage kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom ili potvrđene neusklađenosti.

Što se očekuje od istraživačkih organizacija?

Politika čuvanja dokumenata istraživačke organizacije mora biti u skladu s relevantnim obvezama utvrđenima nacionalnim zakonodavstvom ili praksom (npr. obveza čuvanja i praćenja dokumenata koji se odnose na odobrenje za izvoz barem određeno vrijeme), a na temelju nje mogli bi se predvidjeti dodatni zahtjevi pri provođenju istraživanja koje uključuje kontroliranu robu, tehnologije i softver. Vođenje evidencije o odlukama donesenima i koracima poduzetima tijekom različitih postupaka provjere izvoza (npr. interni dokument u kojem se opisuje tehnička odluka o razvrstavanju robe ili zajednički projekt) moglo bi biti u najboljem interesu organizacije. Na primjer, ako su svi potrebni zapisi zabilježeni i ispravno evidentirani, moći će ih se učinkovito pronaći tijekom postupaka procjene rizika za buduće projekte, ali i tijekom povremenih revizija. Što je još važnije, učinkovito vođenje evidencije i dokumentacije pokazat će tijek radnji koji se slijedi kad se pojavi sumnja ili slučaj neusklađenosti.

Istraživačke aktivnosti najčešće su zajednički pothvati, stoga vođenje odgovarajućih evidencija svih osjetljivih aktivnosti može biti istinski kolektivni pothvat. Ako istraživačka organizacija provodi ili bi mogla provoditi kontrolirana istraživanja u suradnji s drugim organizacijama, u službene sporazume mogle bi se umetnuti posebne odredbe kojima se određuju obveze svih uključenih strana da se pridržavaju mjerodavnog zakona o kontrolama izvoza. Takvim se odredbama može pojasniti tko je odgovoran za podnošenje zahtjeva za dozvolu i ispunjavanje zahtjeva za vođenje evidencije koji iz toga proizlaze. Potrebno je da sve uključene strane poduzmu potrebne korake kako bi poštovale zahtjeve vođenja evidencije te kako njihovi postupci ne bi bili u suprotnosti sa zakonima države članice EU-a u kojoj imaju poslovni nastan ⁽⁴⁴⁾.

Koji su koraci obuhvaćeni?

Provjerite zakonske zahtjeve o vođenju evidencije (razdoblje pohrane, opseg dokumenata itd.) u nacionalnom zakonodavstvu države članice EU-a u kojoj organizacija ima poslovni nastan.

⁽⁴³⁾ Pogledajte opće obveze propisane člankom 27. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom i savjetujte se, prema potrebi, sa svojim nacionalnim tijelima o pojedinostima obveze vođenja evidencije.

⁽⁴⁴⁾ Ovisno o postupcima izdavanja dozvole država članica koordinator konzorcija, ako ima sjedište u EU-u, može podnijeti zahtjev za dozvolu u ime svojih partnerskih organizacija. Za više informacija obratite se nacionalnom tijelu.

Kako biste zajamčili dostupnost sve relevantne dokumentacije, razmotrite mogućnost da u ugovorima sa suradnicima utvrdite zahtjeve u pogledu čuvanja evidencije.

Uspostavite odgovarajući sustav za podnošenje i pronalazak dokumenata za kontrolu izvoza robe s dvojnomo namjenom. Elektronički sustavi s funkcijama indeksiranja i pretraživanja vrlo su važni.

Zajamčite da se dokumentacija povezana s kontrolama izvoza dosljedno održava i da može biti trenutno dostupna vašoj vladi ili vanjskim stranama za potrebe pregleda ili revizija.

Preporučuje se vođenje evidencije o prethodnim kontaktima s nadležnim tijelom, kao i u pogledu kontrola krajnje upotrebe i krajnjih korisnika za robu s dvojnomo namjenom koja nije uvrštena na popis te u slučaju tehničkih savjeta o razvrstavanju.

3.2.7. Fizička sigurnost i sigurnost informacija

Fizička sigurnost i sigurnost informacija odnose se na skup internih postupaka osmišljenih kako bi se zajamčilo da se osoblje, dobavljači, suradnici i posjetitelj neke organizacije spriječe u neovlaštenom pristupu robi s dvojnomo namjenom ili u njezinu neovlaštenom uklanjanju. Osmišljeni su za funkcioniranje u sinergiji s drugim postupcima unutarnje sigurnosti koje provodi istraživačka organizacija, a posebno su korisni za nadzor i praćenje nematerijalnih prijenosa tehnologije.

Iako se Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom ne predviđaju standardi fizičke sigurnosti i sigurnosti informacija, nadgledanjem i zaštitom pristupa kontroliranoj robi može se osigurati da se neovlašteni izvoz ne odvija namjerno ili iz nehaja.

Što se očekuje od istraživačkih organizacija?

Sigurnosni rizici proizlaze iz vanjskih i unutarnjih prijetnji za organizaciju. Nadalje, kod oblikovanja internih postupaka često je učinkovitije i djelotvornije uzeti u obzir čitav spektar prijetnji i razviti mehanizme koji se bave i vanjskim i unutarnjim rizicima.

Ako imate odgovarajuće sigurnosne mjere za sprečavanje neovlaštenog pristupa ili uklanjanja kontrolirane robe s dvojnomo namjenom, to se može iskoristiti za postizanje različitih ciljeva. Na primjer, sustav koji prati tko ima pristup kojim prostorijama/laboratorijima može pomoći organizaciji da bude u skladu sa sigurnosnim protokolima potrebnima za određene vrste istraživanja i kontrole izvoza te obvezama sankcioniranja kojima se državljanima trećih zemalja ograničava pristup opremi s dvojnomo namjenom i njezina upotreba. Na sličan bi način pristup kontroliranoj tehnologiji s dvojnomo namjenom putem internih poslužitelja istraživačke organizacije trebalo što više ograničiti, a osjetljivi elektronički prijenosi trebali bi se nadzirati u skladu sa zahtjevima za kontrole izvoza.

Kako bi se zaštitili osjetljivi projekti koji uključuju robu s dvojnomo namjenom ili drugu sigurnosno relevantnu robu, istraživačka organizacija može provesti unutarnje mjere utvrđivanja i ublažavanja rizika na integrirani način, čime se rješavaju aspekti fizičke sigurnosti, sigurnosti informacija i kontrola izvoza. Ističe se da izvozne dozvole za prijenos nematerijalne tehnologije na određište izvan EU-a mogu biti dio takvog integriranog pristupa.

Koji su koraci obuhvaćeni?

Fizička sigurnost

U skladu s procjenom rizika istraživačke organizacije osigurajte da osoblje, uključujući studente, gostujuće znanstveno osoblje i vanjske suradnike, ne može neovlašteno uklanjati kontroliranu robu s dvojnomo namjenom, pristupati joj ili je upotrebljavati. Mjere koje treba razmotriti obuhvaćaju, primjerice, fizičko osiguranje robe, uspostavu područja s ograničenim pristupom te kontrole pristupa ili izlaska osoblja.

Sigurnost informacija

Uspostavite interne politike i postupke za osigurano skladištenje softvera ili tehnologije u elektroničkom obliku s dvojnomo namjenom koji podliježu kontroli, uključujući antivirusne provjere, enkripciju datoteka, revizijske tragove i evidenciju, kontrolu pristupa korisnika i vatrozid, kao i pristup njima.

U slučaju rukovanja informacijama čiji se izvoz kontrolira u kontekstu međunarodne suradnje, pobrinite se da i partneri organizacije primjenjuju potrebne mjere opreza. Takav zahtjev mogao bi se posebno uključiti u sporazum/ugovor o suradnji.

Razmislite o primjeni klasifikacijskih shema (npr. oznake) pri prijenosu softvera i tehnologije koji sadržavaju osjetljive informacije ili informacije čiji se izvoz kontrolira.

Ako je to primjenjivo na vašu organizaciju, razmotrite zaštitne mjere, kao što je sveobuhvatno šifriranje, za učitavanje softvera ili tehnologije u oblak, njihovu pohranu u oblaku ili njihov prijenos putem oblaka ⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁵⁾ Upute za pojašnjenja koja će vam možda trebati u vezi s preporučenim standardima informatičke sigurnosti uputite nadležnom nacionalnom tijelu države članice u kojoj vaša organizacija ima poslovni nastan.

Dodatak 1.

Područja istraživanja za koja je vjerojatnije da će biti obuhvaćena kontrolama izvoza robe s dvojnog namjenom

Kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom vjerojatnije će utjecati na sljedeća područja istraživanja nego na neka druga. Treba imati na umu da popis nije potpun, ali može poslužiti kao (neobvezujući) alat za lakše prepoznavanje relevantnih istraživanja. U ovom su Dodatku deskriptori robe dvojne namjene (desni stupac) prilično općeniti. Posebne kontrole izvoza koje sadržavaju stroge tehničke parametre sažete su u Prilogu I. Uredbi EU-a o dvojnoj namjeni, koja bi trebala biti glavni izvor informacija.

Područja istraživanja	Deskriptori robe s dvojnog namjenom
Biologija i (nano)biotehnologija	Ljudski, biljni i životinjski patogeni Toksini Oprema za biološku zaštitu, zadržavanje i rukovanje
Kemija Znanost o naprednim materijalima	Kemikalije, polimeri, maziva i aditivi za gorivo Postrojenja, oprema i dijelovi za kemijsku proizvodnju kao što su pumpe, izmjenjivači topline, ventili i destilacijske kolone Oprema za kemijsku zaštitu, zadržavanje i rukovanje
Nuklearna fizika i inženjerstvo	Nuklearni reaktori i posebno projektirana ili pripremljena oprema i komponente Nuklearni materijal
Energija i tehnologija zaštite okoliša	Optički i zvučni senzori Kamere
Računalstvo i računalno inženjerstvo Informacijska i komunikacijska tehnologija	Izvorni kôd za određenu obradu zvučnih podataka navedenih na popisu Digitalna ojačana računala Roba povezana sa softverom za neovlašteni ulazak Telekomunikacijski sustavi, oprema, komponente i pribor (uključujući presretanje i ometanje) Hardver, softver i tehnologija za sigurnost informacija (uključujući šifriranje i kriptanalizu)
Avionika, zrakoplovni inženjering i dizajn	Akcelerometri Žiroskopi Navigacijski (prijemni) sustavi Bespilotne letjelice Platforme za lansiranje Sateliti Zrakoplovni plinskoturbinski motori Reaktivni motori s kompresorom (<i>ramjet</i>), nadzvučni reaktivni motori s kompresorom (<i>scramjet</i>) ili kombinirani ciklički motori
Poluvodiči	Integrirani sklopovi Oprema za proizvodnju, ispitivanje ili inspekciju poluvodiča Podloge za pločice Softver (za projektiranje s pomoću računala) za poluvodiče
Optičko inženjerstvo	Laseri Optički senzori Slikovne kamere

Robotika i automatizacija procesa	Alatni strojevi Roboti, krajnje jedinice i daljinski upravljani zglobovi manipulatori Sustavi za kontrolu dimenzija
Proizvodnja aditiva (3D ispis)	Sirovine Oprema za proizvodnju
Kvantne tehnologije	Kvantna kriptografija
Umjetna inteligencija i strojno učenje	Integrirani sklopovi neuralne mreže Neuronska računala Elektroničke komponente
Pomorske tehnologije	Površinska plovila Podvodna plovila Podvodni vizualni sustavi Sustavi za prijenos i proizvodnju energije
Roba za kibernetički nadzor	Oprema za presretanje mobilnih telekomunikacija Sustavi internetskog nadzora Alati za stvaranje, naredbe i kontrolu ili isporuku softvera za neovlašteni ulazak Softver za nadzor tijela za kazneni progon Digitalni forenzički/istražni alati

Scenariji istraživanja u kojima se mogu uvesti kontrole izvoza

U nastavku su navedeni scenariji u kojima se mogu uvesti kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom. Popis nije potpun.

Scenarij	Što je navedeno u Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom?	Što još treba uzeti u obzir?
Podučavanje, savjetovanje, suradnja ili rad na istraživanjima koja uključuju robu s dvojnomo namjenom unutar carinskog područja Unije s gostujućim istraživačima iz trećih zemalja	• Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom nisu predviđene kontrole za osobe izvan EU-a koje pristupaju robi s dvojnomo namjenom unutar carinskog područja Unije. Stoga dozvola nije potrebna sve dok se kontrolirana roba s dvojnomo namjenom nalazi unutar carinskog područja Unije. Ako se gostujući istraživač iz treće zemlje vraća kući s pristupom kontroliranoj robi s dvojnomo namjenom (ili u posjedu takve robe), potrebna je dozvola.	— U nekim je slučajevima na temelju nacionalnih odredbi potrebna dozvola za tehničku pomoć ili je pružanje tehničke pomoći zabranjeno. — Dozvola može biti potrebna ako sankcionirani subjekt ili fizička/pravna osoba iz sankcionirane zemlje zatraži suradnju unutar EU-a. U nekim je slučajevima takva suradnja zabranjena u skladu sa sankcijama EU-a.
Podučavanje, savjetovanje, suradnja ili rad na istraživanjima koja uključuju robu s dvojnomo namjenom izvan carinskog područja Unije	— Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom nisu predviđene kontrole za osobe iz EU-a angažirane izvan carinskog područja Unije u istraživanjima koja uključuju robu s dvojnomo namjenom. Stoga dozvola u načelu nije potrebna <i>ako nema pristupa kontroliranoj robi s dvojnomo namjenom unutar carinskog područja Unije.</i>	— U nekim je slučajevima na temelju nacionalnih odredbi potrebna dozvola za tehničku pomoć ili je pružanje tehničke pomoći zabranjeno. — Dozvola može biti potrebna ako sankcionirani subjekt ili fizička/pravna osoba iz sankcionirane zemlje zatraži suradnju unutar EU. U nekim je slučajevima takva suradnja zabranjena u skladu sa sankcijama EU-a.
Organizacija (virtualne) konferencije/sastanka/seminara/... ili izlaganje na (virtualnoj) konferenciji/sastanku/seminaru/... unutar carinskog područja Unije o istraživanju koje uključuje robu s dvojnomo namjenom	— Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom nisu predviđene kontrole za osobe izvan EU-a koje pristupaju robi s dvojnomo namjenom unutar carinskog područja Unije. Stoga dozvola nije potrebna <i>ako kontrolirana roba s dvojnomo namjenom ostaje unutar carinskog područja Unije.</i> Ako se gostujući istraživač iz treće zemlje vraća kući s pristupom kontroliranoj robi s dvojnomo namjenom (ili u posjedu takve robe), potrebna je dozvola. — Ako je konferencija/sastanak/seminar virtualan i prenesen na određite izvan EU-a, dozvola je potrebna za onaj dio istraživanja koji uključuje kontroliranu robu s dvojnomo namjenom.	— U nekim nacionalnim slučajevima potrebna je dozvola za tehničku pomoć. — Dobra je praksa usklađivanja upozoriti sudionike na zahtjeve za dozvolu pri izlasku iz carinskog područja Unije s kontroliranom robom. — Dozvola može biti potrebna i ako sankcionirani subjekt ili fizička/pravna osoba iz sankcioniranog odredišta zatraži suradnju unutar carinskog područja Unije. U nekim je slučajevima takva suradnja zabranjena u skladu sa sankcijama EU-a.
Organizacija (virtualne) konferencije/sastanka/seminara/... ili izlaganje na (virtualnoj) konferenciji/sastanku/seminaru/... izvan carinskog područja Unije o istraživanju koje uključuje robu s dvojnomo namjenom	— Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom nisu predviđene kontrole za osobe iz EU-a angažirane izvan carinskog područja Unije u istraživanjima koja uključuju robu s dvojnomo namjenom. Stoga dozvola u načelu nije potrebna: — <i>ako je roba usmeno predstavljena, čak i ako je prezentacija snimljena na licu mjesta, sve dok ne postoji pristup kontroliranoj robi s dvojnomo namjenom unutar carinskog područja Unije,</i>	— U nekim je slučajevima na temelju nacionalnih odredbi potrebna dozvola za tehničku pomoć ili je pružanje tehničke pomoći zabranjeno. — Dozvola može biti potrebna ako sankcionirani subjekt ili fizička/pravna osoba iz sankcionirane zemlje zatraži suradnju unutar EU-a. U nekim je slučajevima takva suradnja zabranjena u skladu sa sankcijama EU-a.

	— ako je izlaganje popraćeno prezentacijom ili drugim konferencijskim materijalom kad informacije ne ispunjavaju pragove kontrolirane tehnologije. — U skladu s Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom dozvola je potrebna: — ako pristup kontroliranoj robi s dvojnomo namjenom postoji unutar carinskog područja Unije, — ako je izlaganje popraćeno prezentacijom ili drugim konferencijskim materijalom (u papirnatom obliku, na prijenosnom računalu ili drugom fizičkom nosaču, kao što je USB) koji sadržava kontroliranu tehnologiju s dvojnomo namjenom.	
Publikacije koje uključuju tehnologiju s dvojnomo namjenom navedenu na popisu	— Za publikaciju koja uključuje tehnologiju koja postiže pragove za kontrolu robe s dvojnomo namjenom potrebna je izvozna dozvola. Namjera (a time i čin) objavljivanja nije dovoljna da bi se za tehnologiju moglo smatrati da je u javnom vlasništvu i stoga nije izuzeta od kontrole. Tijela za kontrolu izvoza oslanjaju se na dubinsku analizu istraživačke organizacije radi pregleda predobjava u osjetljivim područjima istraživanja. — Ako publikacija, njezin nacrt ili sirovi podaci ispunjavaju pragove za sadržavanje tehnologije s dvojnomo namjenom čiji se izvoz kontrolira, podliježu kontrolama izvoza. To se odnosi i na fazu prije objavljivanja i na stvarnu fazu objavljivanja. U načelu se to može primijeniti i na magistarski ili doktorski rad koji ispunjava pragove kontrolirane tehnologije.	Istraživač ili istraživačka organizacija mogu razmotriti izmjenu ili izostavljanje određenih dijelova koji sadržavaju kontroliranu tehnologiju ili ograničiti pristup tim specifičnim dijelovima. Ako ublažavanje nije izvedivo, istraživač ili istraživačka organizacija trebali bi se obratiti nadležnom tijelu za pomoć s ispunjavanjem uvjeta za dozvolu (npr. pojedinačni zahtjev za dozvolu).
Patentirane informacije i informacije za prijavu patenta	— Dozvola u načelu nije potrebna jer se izvoz patentiranih informacija koje su u potpunosti objavljene u javnoj evidenciji smatra „u javnom vlasništvu”, stoga je izuzet od kontrola izvoza. — Nije potrebna dozvola za izvoz minimuma informacija potrebnih za prijavu patenata.	
Izvoz materijalne robe s dvojnomo namjenom, uključujući dizajn prototipa i rabljenu laboratorijsku opremu	— Istraživačke organizacije mogu (pre)prodavati, donirati ili posuđivati robu s dvojnomo namjenom ili je privremeno izvoziti za vlastite istraživačke projekte. Bez obzira na to je li roba nova, prototip ili rabljena, dozvola za izvoz potrebna je ako je roba navedena u Prilogu I., a dozvola za prijenose unutar EU-a potrebna je ako je roba navedena u Prilogu IV. Uredbi EU-a o robi s dvojnomo namjenom.	

*Dodatak 3.***Popis znakova upozorenja**

Obraćanje pozornosti na sumnjive upite iznimno je važno za suzbijanje rizika od širenja oružja za masovno uništenje, sredstava njegove isporuke, destabilizirajućeg gomilanja konvencionalnog oružja ili dopunske nacionalne mjere za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu, a koje se odnose na javnu sigurnost ili ljudska prava.

Odnosi li se jedan ili više znakova upozorenja navedenih u nastavku na vašu situaciju? To je snažan pokazatelj da je potreban daljnji nadzor, ali to ne podrazumijeva automatski da je potrebna dozvola.

Preporučuje se da informacije koje ste prikupili nadzorom ili pitanja koja izazivaju zabrinutost podijelite s vašim nadležnim tijelom.

Na temelju vlastitog iskustva ili interne politike vaše istraživačke organizacije može se dopuniti ili izmijeniti popis znakova upozorenja u nastavku. Istraživači obično najbolje znaju što je sumnjivo u njihovu području istraživanja.

Vaše istraživanje

- Vaše istraživanje uključuje inovativan ili alternativan postupak razvoja, proizvodnje ili upotrebe robe s dvojnomo namjenom navedene na popisu.
- Vaš je partner zatražio neobičnu prilagodbu tehničkih parametara na popisu robe s dvojnomo namjenom ili zahtjevi za preinaku izazivaju zabrinutost zbog mogućih primjena prilagođenog proizvoda.
- Vaše istraživanje jest ili bi moglo biti djelomično ili iznimno korisno za dvojnomo, vojnu ili osjetljivu namjenu.

Krajnja upotreba i krajnji korisnik

- Riječ je o novom partneru/krajnjem korisniku za vas (ili vašu istraživačku organizaciju) te imate nepotpuna ili nedosljedna saznanja o njemu ili je teško pronaći informacije o partneru u otvorenim izvorima.
- Partner/krajnji korisnik povezan je s vojnom i obrambenom industrijom ili državnim istraživačkim tijelom u državi s embargom na oružje, a utvrđena krajnja upotreba je civilna.
- Partner/krajnji korisnik povezan je s organizacijom koja je angažirana u istraživanjima povezanim s vojnim namjenama, oružjem za masovno uništenje ili kibersigurnošću.
- Čini se da partner/krajnji korisnik nije upoznat s vašim istraživanjem i njegovim radnim značajkama (npr. očit manjak tehničkog znanja, publikacije ili javne internetske stranice ne otkrivaju relevantne istraživačke aktivnosti).
- Partner/krajnji korisnik traži podršku od istraživačke organizacije ili traži od istraživača da djeluje kao promotor kako bi privukao suradnju istraživača iz drugih ustanova.
- Partner/krajnji korisnik ima netipične zahtjeve za razvoj, proizvodnju ili upotrebu koji se čine pretjeranima u odnosu na predviđenu namjenu.
- Informacije o kontaktu u upitima (npr. telefonski brojevi, e-adrese i adrese) nalaze se u zemljama koje nisu zemlja u kojoj partner ima sjedište ili su s vremenom izmijenjene.
- Partner ima naziv subjekta na jeziku ili s upućivanjem koje je neočekivano za zemlju sjedišta ili prebivališta.
- Sadržaj navedenih internetskih stranica ne odgovara onome koji je uobičajeno dostupan na službenim internetskim stranicama.
- Partner/krajnji korisnik nevoljko daje informacije o krajnjoj upotrebi robe (npr. putem izjave o krajnjoj upotrebi), jasne odgovore na komercijalna ili tehnička pitanja koja se rutinski postavljaju u uobičajenim pregovorima ili izjavu o krajnjoj upotrebi.
- Pruženo je neuvjerljivo objašnjenje na pitanje o tome zašto je suradnja potrebna, s obzirom na uobičajeno poslovanje partnera/krajnjeg korisnika, ili o tehničkoj sofisticiranosti robe.
- Postoje neobični zahtjevi za pretjeranu povjerljivost u pogledu kupaca, rezultata ili specifikacije istraživanja.
- Istraživački projekt neobičan je na neki način, npr. netipični istraživački partneri, pragovi uspješnosti, istraživački koraci i rezultati, bez zadovoljavajućeg objašnjenja.

Otprema

- Za materijalnu robu: upućeni su neuobičajeni zahtjevi u pogledu otpreme, pakiranja ili označivanja, odbijena su uobičajena pravila Incoterms za otpremu, pečačenje spremnika/kamiona i potvrdu primitka primatelja/krajnjeg korisnika, partner/krajnji korisnik zatražio je da se roba prenese na adresu za prosljeđivanje.

Financiranje, financijski i ugovorni uvjeti

- Financiranje nudi subjekt netipičan u odnosu na vaše uobičajene istraživačke partnere.
 - Financijer traži da se rezultati ne objavljuju ili sprečava širenje rezultata za vlasničku upotrebu, ili postavlja pretjerane zahtjeve u pogledu intelektualnog vlasništva ili povjerljivosti.
 - Financijer odbija prihvatiti klauzulu kojom se ne dopušta vojna krajnja upotreba.
 - Nije jasno tko je financijer (nema dostupnih internetskih stranica ni bilo kakvih javnih informacija).
 - Financijer komunicira samo putem e-adrese koja ne pripada istraživačkoj organizaciji, javnom tijelu ili društvu.
 - Financijer osigurava neobjašnjiv ili neobično izdan proračun za ugovor o istraživanju koji ne sadržava konkretne rezultate ili ključne ciljeve.
 - Financijer je inozemno društvo koje nudi financiranje bez ikakvih očekivanja ili zahtjeva osim pristupa rezultatima istraživanja.
 - Neobično povoljni uvjeti plaćanja, primjerice plaćanje nerazumno visoke cijene ili potpuno plaćanje unaprijed.
 - Plaćanje provode druge strane koje nisu klijent ili deklarirani posrednici i ono slijedi drugu rutu u odnosu na rutu proizvoda.
 - Odbijene su rutinske usluge postavljanja, osposobljavanja ili održavanja.
 - Lokacija postavljanja nalazi se na području koje je pod vrlo strogom sigurnosnom kontrolom ili na području kojemu je značajno ograničen pristup.
 - Postavljeni su neuobičajeni zahtjevi za pretjeranu povjerljivost u pogledu krajnjeg odredišta ili klijenata ili specifikacije robe.
-

*Dodatak 4.***Korisna pitanja pri uspostavljanju programa unutarnje usklađenosti istraživačke organizacije**

Istraživačke organizacije mogu koristiti sljedeći nepotpun popis korisnih pitanja pri izradi programa unutarnje usklađenosti ili u kasnijoj fazi za preispitivanje postojećeg programa unutarnje usklađenosti. Odgovori na ta pitanja ne smiju se shvatiti ni kao jamstvo pravilnog programa unutarnje usklađenosti za kontrolu izvoza robe s dvojnog namjenom.

1. Predanost visokog rukovodstva postizanju usklađenosti

- Je li dostupna izjava visokog rukovodstva u kojoj se jasno izražava predanost istraživačke organizacije kontrolama izvoza robe s dvojnog namjenom?
- Je li izjava lako dostupna svim zaposlenicima?

2. Organizacijska struktura, odgovornosti i resursi

- Je li vaša istraživačka organizacija imenovala osobe zadužene za odgovaranje na pitanja zaposlenika o postupcima postizanja usklađenosti istraživačke organizacije, o sumnjivim upitima ili mogućim povredama? Jesu li podaci za kontakt odgovornih osoba dostupni cjelokupnom osoblju?
- Koji se dijelovi ili djelatnosti vaše istraživačke organizacije odnose na kontrolu izvoza robe s dvojnog namjenom i usklađenost?
- U kojem je dijelu vaše istraživačke organizacije smješteno osoblje zaduženo za usklađenost trgovine robom s dvojnog namjenom? Postoji li mogućnost sukoba interesa između odgovornosti za usklađenost i odgovornosti u vezi s privlačenjem financiranja za istraživanje ili osiguravanjem valorizacije istraživanja?
- Ako vaša istraživačka organizacija odluči upravljanje usklađenosti trgovine robom s dvojnog namjenom povjeriti vanjskim izvođačima, kako je organizirana njihova interakcija s vašom istraživačkom organizacijom?
- Koliko je osoba zaposleno isključivo u svrhu obavljanja zadataka povezanih s kontrolom izvoza robe s dvojnog namjenom ili je za to odgovorno uz obavljanje ostalih zadataka? Postoje li osobe koje ih mogu zamijeniti?
- Kako je organiziran odnos između osoblja koje se bavi kontrolom izvoza i visokog rukovodstva, primjerice u pogledu razmjene informacija?
- Dokumentira li i distribuira vaša istraživačka organizacija skup politika i postupaka koji se odnose na kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom svim relevantnim članovima osoblja? U kojem formatu?
- Jesu li dostupni elektronički alati za pružanje pomoći u postupcima postizanja usklađenosti vaše istraživačke organizacije?

3. Osposobljavanje i podizanje razine osviještenosti

- Je li vaša istraživačka organizacija predviđela (prilagođene) aktivnosti osposobljavanja u pogledu usklađenosti ili podizanja razine osviještenosti?
- Koje formate osposobljavanja u pogledu usklađenosti ili podizanja razine osviještenosti nudi istraživačka organizacija? Primjerice: vanjski seminari, pretplata na informativne programe koje nude nadležna tijela, osposobljavanje unutar društva itd.
- Kako se osigurava pravilna obuka i dobra informiranost o svim relevantnim zakonima i propisima osoblja za kontrolu izvoza robe s dvojnog namjenom.

4. Postupci provjere izvoza**4.1. Razvrstavanje robe**

- Jesu li svi relevantni proizvodi za izvoz procijenjeni u odnosu na popise EU-a i nacionalne popise za kontrolu robe s dvojnog namjenom ili mjere ograničavanja i tko je za to odgovoran?
- Sudjeluje li vaša istraživačka organizacija u elektroničkom prijenosu softvera ili tehnologije s dvojnog namjenom? Ako da, kako osigurava usklađenost kontrola softvera ili tehnologije?
- Jesu li uspostavljeni postupci za zaposlenike koji pristupaju kontroliranoj tehnologiji ili softveru kad odlaze u inozemstvo?
- Je li evidentirano razvrstavanje proizvoda koje je istraživačka organizacija primila ili proizvela?

- Jesu li promjene u nacionalnim popisima kontrole ili popisima kontrole EU-a za robu s dvojnomo namjenom prenesene u postupke razvrstavanja istraživačke organizacije?
- S obzirom na članak 11. stavak 9. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom, je li u komercijalnoj dokumentaciji koja se odnosi na prijenos unutar EU-a materijalne robe s dvojnomo namjenom navedeno da ta roba podliježe kontrolama ako se izvozi iz EU-a?

4.2. Procjena rizika kontrolirane aktivnosti

U Dodatku 3. ovim smjernicama dostupan je nepotpun popis pitanja koja se odnose na znakove upozorenja koji mogu biti od pomoći u postupku provjere izvoza vaše istraživačke organizacije u svrhu otkrivanja sumnjivih upita klijenata.

- Koji su postupci za rješavanje pozitivnih i negativnih ishoda procjene rizika kontrolirane aktivnosti?
- Kako se rješavaju „lažno pozitivni” rezultati (odnosno rezultati koji nepotrebno izazivaju zabrinutost) procjene provjere izvoza?

Provjere osjetljivih odredišta i subjekata ili odredišta i subjekata koji podliježu embargu ili sankcijama

- Kako vaša istraživačka organizacija tijekom procjene rizika kontrolirane aktivnosti uzima u obzir mjere ograničavanja (uključujući sankcije)?

Provjera deklarirane krajnje upotrebe i uključenih strana

- Koji su interni postupci uspostavljeni za postupak provjere deklarirane krajnje upotrebe i uključenih strana?
- Kako se pregledavaju (nove) uključene strane? Provodite li redovite ponovne preglede postojećih partnera ili ulagača?

Sveobuhvatne kontrole za robu s dvojnomo namjenom koja nije navedena na popisu

- Kako se prikupljaju i koriste relevantne informacije o deklariranoj krajnjoj upotrebi (u smislu odredbi o sveobuhvatnim kontrolama ⁽⁴⁶⁾)?

Provjera rizika od zlouporabe

- Provodi li vaša istraživačka organizacija postupke za provjeru rizika od zlouporabe?

4.3. Utvrđivanje uvjeta za izdavanje dozvole i podnošenje zahtjeva za dozvolu, uključujući za kontrolirane aktivnosti brokeringa, prijenosa i provoza

- Kako je zajamčeno da se u svakom pojedinačnom slučaju podnosi zahtjev za ispravnu vrstu dozvole ili se upotrebljava ispravna dozvola (individualna, globalna ili opća)?
- Kako je zajamčeno da se manje očite vrste izvoza i ostale djelatnosti koje podliježu ograničenjima prepoznaju kao takve i da se ne provode protivno zakonima EU-a i države članice o kontroli trgovine robom s dvojnomo namjenom?

4.4. Kontrole nakon izdavanja dozvole, uključujući kontrolu pošiljke i usklađenost s uvjetima dozvola

- Provodi li se konačna procjena rizika kontrolirane aktivnosti prije otpreme ili prijenosa robe s dvojnomo namjenom?
- Kako vaša istraživačka organizacija jamči da su ispunjeni uvjeti (uključujući izvješćivanje) izdanih dozvola?

5. Pregledi uspješnosti, revizije, izvješćivanje i korektivne radnje

- Podliježu li svakodnevni poslovni operativni postupci (nasumičnom) pregledu uspješnosti kontrole trgovine robom s dvojnomo namjenom?

⁽⁴⁶⁾ Članci 4., 5., 9. i 10. Uredbe EU-a o robi s dvojnomo namjenom.

- Je li vaša istraživačka organizacija uspostavila interne ili vanjske postupke revizije?
- Je li vaša istraživačka organizacija uspostavila postupke javnog upozoravanja (zviždanja) ili eskalacije?
- Koje korektivne radnje vaša istraživačka organizacija provodi u slučaju neusklađenosti?

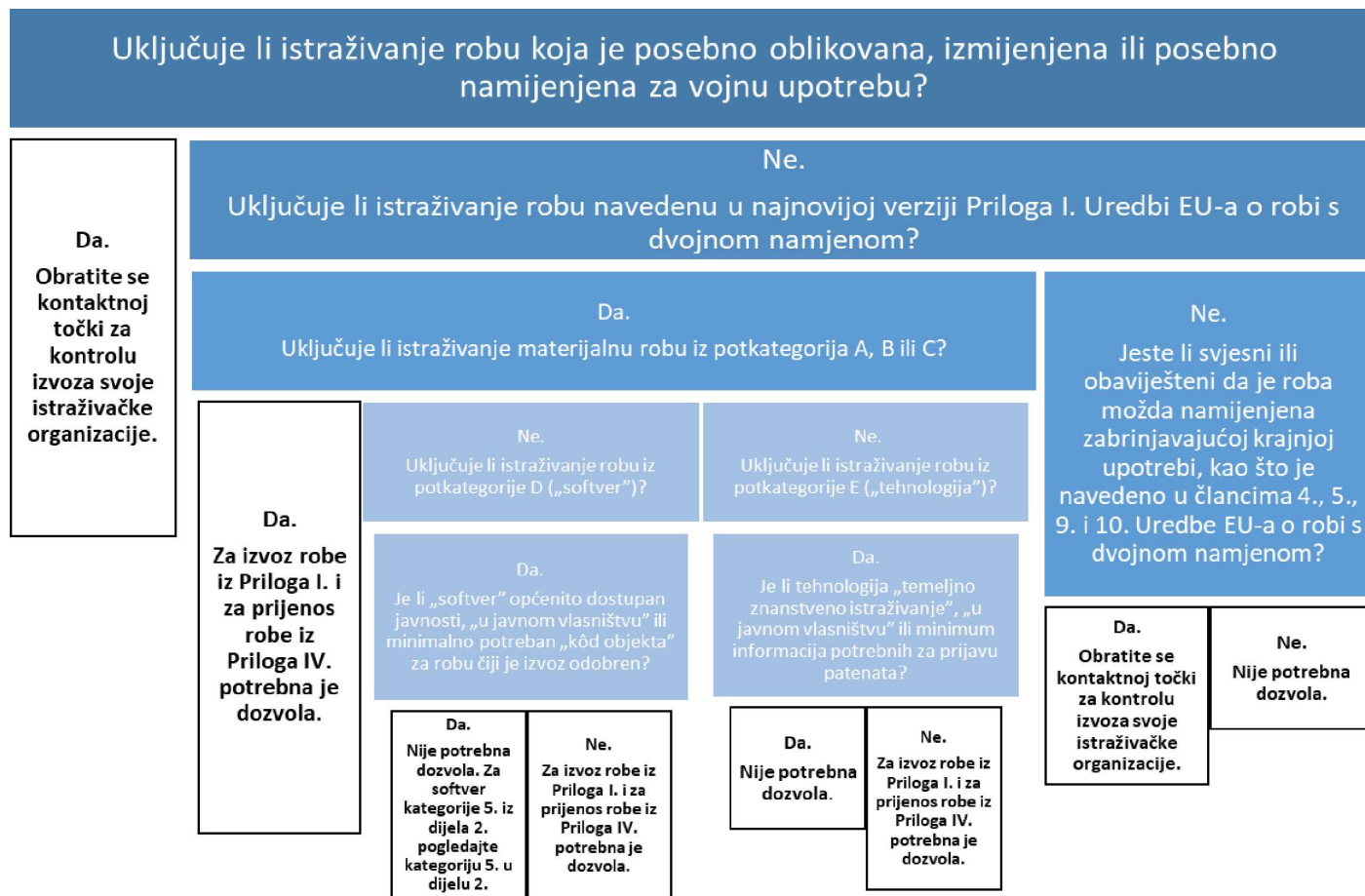
6. Vođenje evidencije i dokumentacija

- Koji su postupci istraživačke organizacije za arhiviranje i pronalazak dokumenata povezanih s kontrolom trgovine robom s dvojnog namjenom? Je li vaša istraživačka organizacija razmotrila uključivanje evidencije o prethodnim kontaktima s nadležnim tijelom?
- Jesu li osoblje koje se bavi kontrolom trgovine robom s dvojnog namjenom i relevantni trgovački partneri upoznati sa zakonskim zahtjevima za vođenje evidencije?
- Provjerava li se potpunost, točnost i kvaliteta evidencije?

7. Fizička sigurnost i sigurnost informacija

- Provodi li vaša istraživačka organizacija mjere kibersigurnosti u svrhu zaštite softvera i tehnologije s dvojnog namjenom te kako bi zajamčilo da se oni ne mogu izgubiti, lako ukrasti ili izvesti bez valjane dozvole?
 - Može li vaša istraživačka organizacija utvrditi ključne korake i povezane ranjivosti sustava fizičke sigurnost i sigurnost informacija u pogledu robe s dvojnog namjenom?
-

Dijagram toka zahtjevâ za dozvolu za izvoz robe s dvojnâ namjenom i prijenos takve robe unutar EU-a ⁽⁴⁷⁾

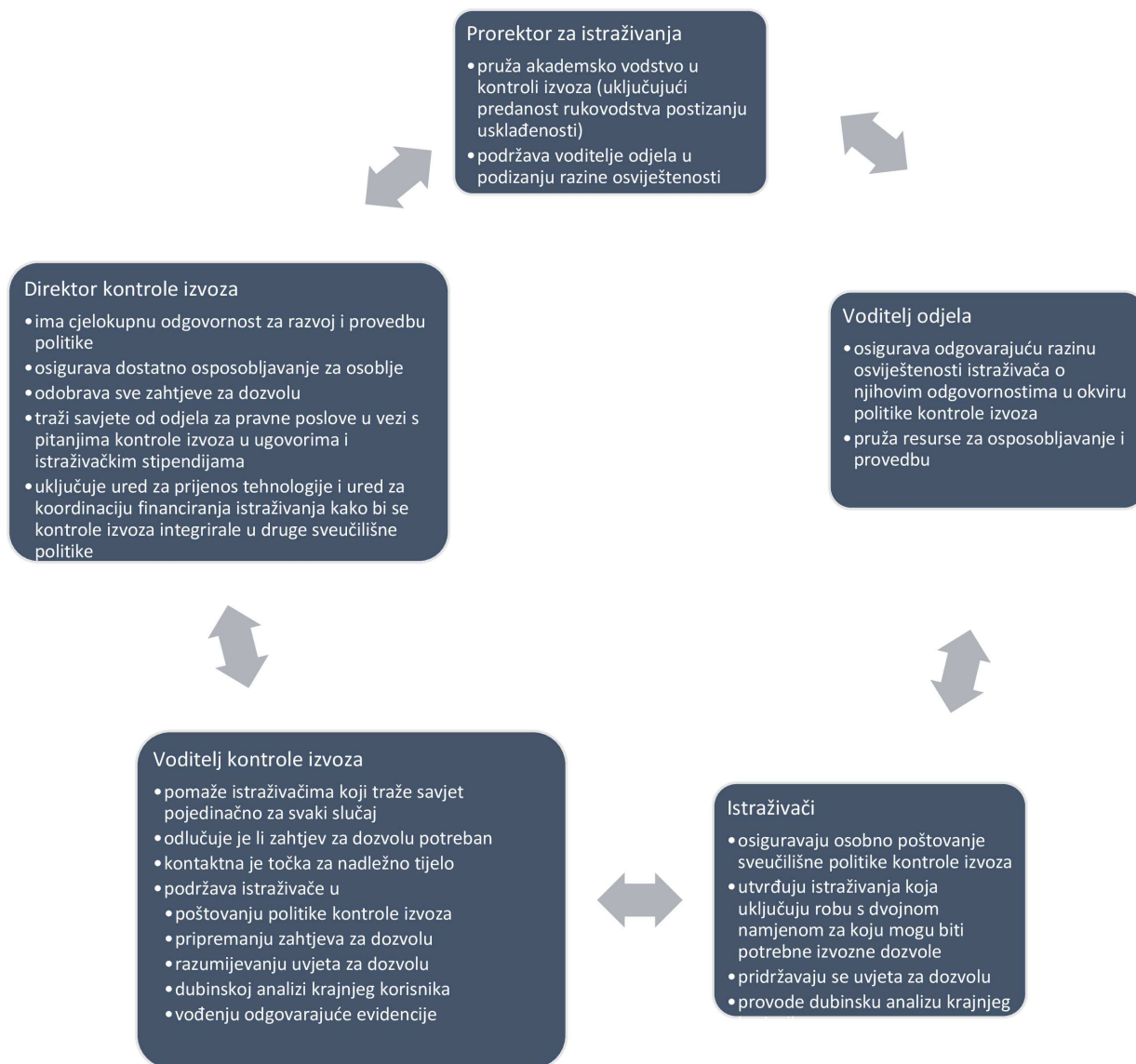

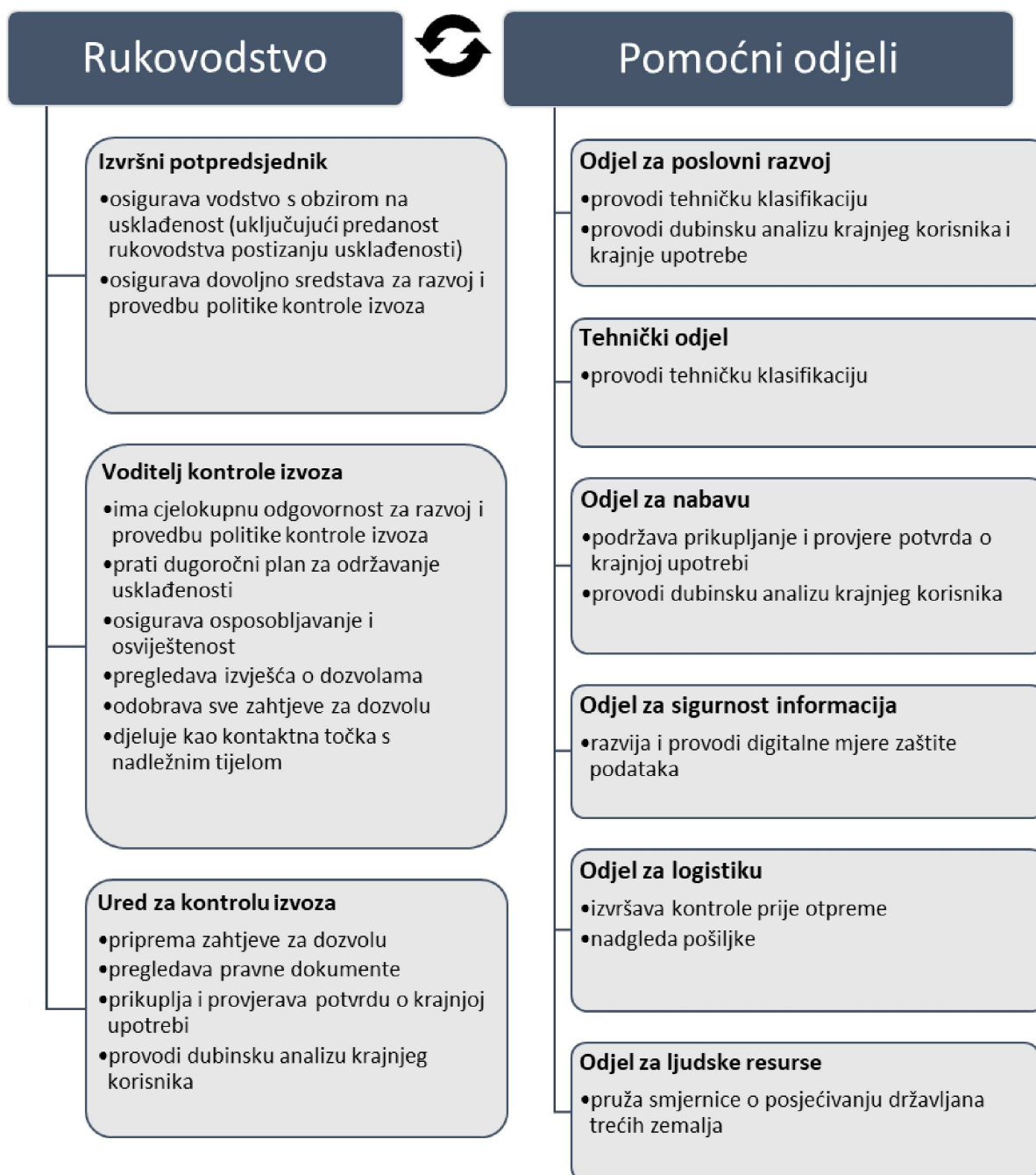
⁽⁴⁷⁾ U ovoj se shemi ne navode zahtjevi za dozvolu za robu koja je posebno oblikovana ili izmijenjena za vojnu upotrebu. Pogledajte relevantne podatke koje su dostavili istraživačka organizacija ili vaše nadležno tijelo. Terminologija s dvostrukim navodnicima (tj. „softver“) odnosi se na definicije navedene u Uredbi EU-a o robi s dvojnâ namjenom.

Dodatak 6.

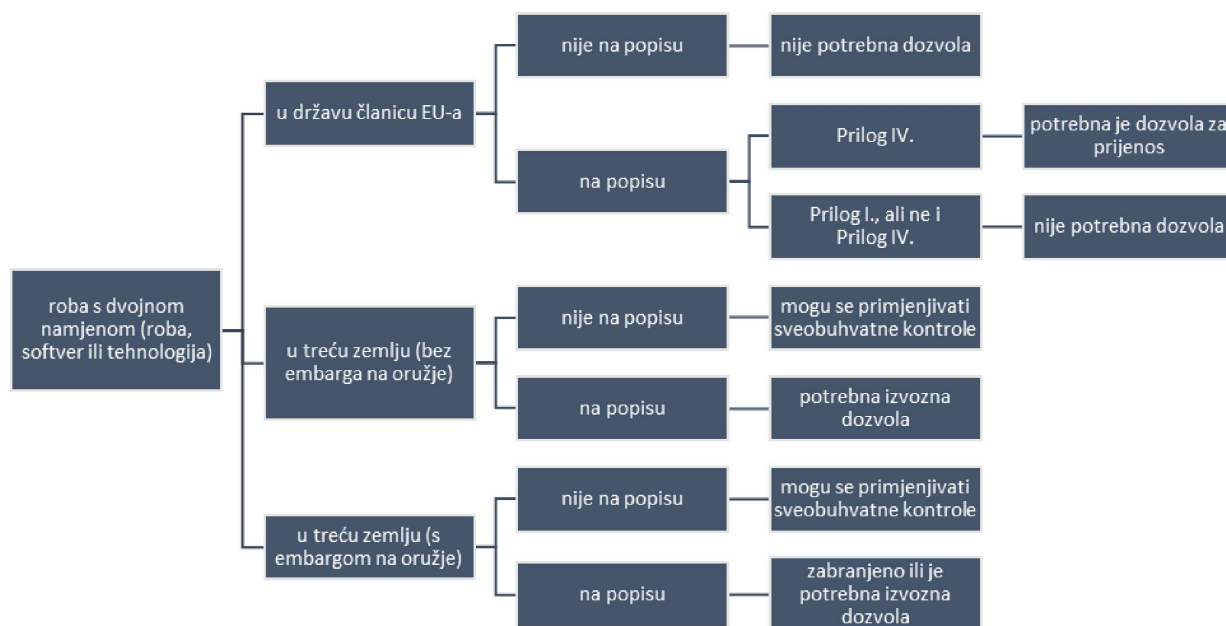
Primjeri moguće organizacijske strukture za usklađenost u istraživačkoj organizaciji

Primjeri prikazuju tko bi mogao preuzeti uloge i odgovornosti za usklađenost u istraživačkoj organizaciji. Prva slika oslanja se na tradicionalniju strukturu istraživačke organizacije, kao što je sveučilište, a druga više na strukturu centra za primijenjena istraživanja. Primjeri su prikupljeni tijekom izrade nacrtu smjernica i anonimizirani su.

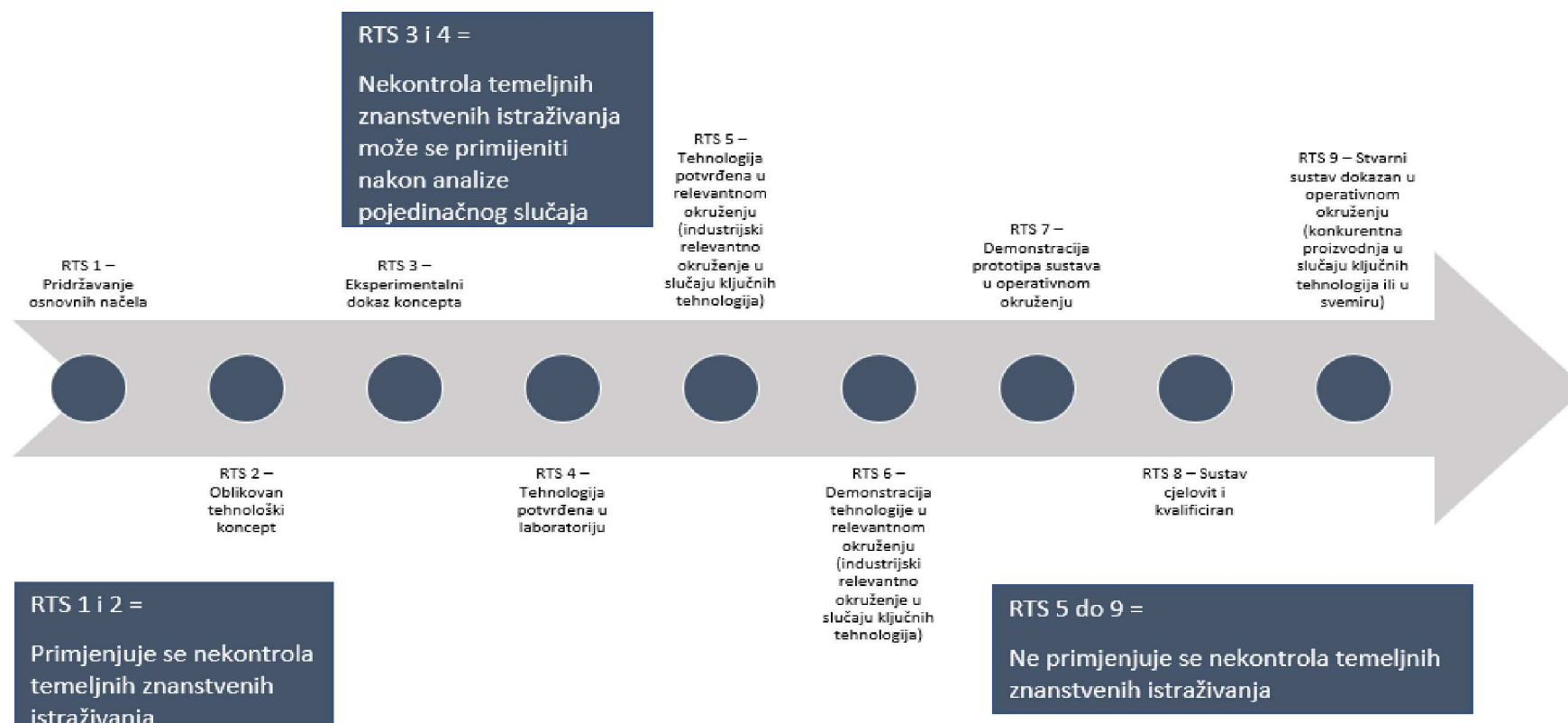
Dodatak 7.

Sažetak zahtjeva za dozvolu za robu s dvojnomo namjenom ⁽⁴⁸⁾

⁽⁴⁸⁾ Dodatak 7. predstavlja sažetak zahtjeva za dozvolu za robu s dvojnomo namjenom u skladu s Uredbom EU-a o robi s dvojnomo namjenom. Nacionalnim propisima mogu se propisati dodatni zahtjevi za dozvolu. U ovom se Dodatku ne navode zahtjevi za dozvolu za robu koja je posebno oblikovana ili izmijenjena za vojnu upotrebu. Pogledajte relevantne podatke koje je dostavilo vaše nadležno tijelo.

Dodatak 8.

Razine tehnološke spremnosti

*Dodatak 9.***Upućivanja i kontakti**

Popis tijela nadležnih za kontrolu izvoza država članica EU-a dostupan je na sljedećoj internetskoj stranici:

<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

Popis nacionalnih mjera EU-a dostupan je na sljedećoj internetskoj stranici:

<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

Pogledajte sve dodatne nacionalne smjernice svojeg nadležnog tijela ako su dostupne.
